

indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Forhandling om redegørelse nr. R 6: Undervisningsministerens og forskningsministerens redegørelse af 4. november 1998 om de videregående uddannelsers institutionelle struktur.

(Redegørelsen anmeldt 4/11 98. Redegørelsen givet 4/11 98. Meddelelse om forhandling 4/11 98).

Forhandling

Hans Peter Baadsgaard (S):

Indledningsvis vil jeg gerne takke forskningsministeren og undervisningsministeren for redegørelsen om institutionsstrukturen for de videregående uddannelser og om de mulige ændringer af strukturen.

Det overordnede formål med at se på institutionsstrukturen for de videregående uddannelser er, som vi ser det, at ruste de videregående uddannelser til en øget tilgang af studerende og samtidig sikre kvaliteten i uddannelserne.

Institutionsstrukturen er karakteriseret ved, at man har mange små uddannelsesinstitutioner og dermed også små undervisningsmiljøer, og det kan betyde tab af kvalitet.

Svaret herpå er ikke at nedlægge eller sammenlægge uddannelsesinstitutioner ved en central beslutning herom. Vi ønsker nemlig at fastholde den geografiske spredning af de videregående uddannelser, og her tænker jeg selvfølgelig først og fremmest på de mellemlange og de korte videregående uddannelser.

Derfor støtter vi også forslaget om at oprette Centre for Videregående Uddannelser, de såkaldte CVU'er, hvor de mellemlange og de korte videregående uddannelser kan samarbejde om de funktioner, de ikke selv kan klare optimalt. Det drejer sig nok først og fremmest om efteruddannelse af institutionernes grunduddannelser, men det kan f.eks. også være fagudvikling af CVU, altså af institutionernes grunduddannelser, og udvikling og anvendelse af IKT i undervisningen.

Det vil helt afgjort kunne bidrage til et kvalitetsløft at få etableret et sådant samarbejde mellem institutionerne til gavn for både grunduddannelserne og efteruddannelsesvirksomheden.

Disse centre skal også være formidlere af den forskningstilknytning, som redegørelsen omtaler. Vi tillægger det stor betydning, at der skabes en sådan forskningstilknytning mellem undervisningen på de professionsrettede uddannelser og de relevante forskningsmiljøer på universiteterne. Det vil helt sikkert kunne bidrage til en højere kvalitet i disse uddannelser, og det vil også kunne være til gavn for nogle forskningsmiljøer at have en sådan tilknytning til miljøerne på de mellemlange og korte videreuddannelsesinstitutioner.

Vi prioriterer altså, i hvert fald for de mellemlange uddannelser, centre baseret på samarbejde mellem beslægtede uddannelser, f.eks. det pædagogiske område eller det social- og sundhedsmæssige område eller det merkantile område eller det tekniske område.

Vi bemærker, at uddannelsesinstitutioner under andre ministerier eller under amterne ikke inddrages eller indgår i redegørelsen. Jeg håber ikke, at det betyder, at disse institutioner er udelukket fra at deltage i centerdannelse og i det netværkssamarbejde, som vi ser opbygget. F.eks. bør sygeplejerskeuddannelsen selvfølgelig også kunne være med.

Vi er tilhængere af, at dannelsen af centrene baseres på frivillighed – som der også lægges op til i redegørelsen – når blot de overordnede mål fastholdes og der findes en helhed inden for hvert uddannelsesområde, men der bliver selvfølgelig tale om et forpligtende samarbejde.

Vi forestiller os også en etapevis udbygning af samarbejdet i de centre, vi taler om her.

Vi skal undgå, at centerarbejdet bliver for bureaukratisk. Vi må nøje overveje, hvordan CVU'erne, altså centrene, kan etableres. Hvis det kan lade sig gøre at etablere et forpligtende samarbejde mellem en kreds af uddannelsesinstitutioner koordineret i et center, er der jo ingen grund til at etablere nye selvejende institutioner i form af CVU'er, som de jo hedder.

Socialdemokratiet er tilhænger af, at mellemlange videregående uddannelser kan opnå bacheloranerkendelse – ikke alene af hensyn til professionsuddannelsernes anvendelse i udlandet, men også for at styrke disse uddannelser.

Vi må naturligvis nærmere drøfte vilkårene for disse professionsbachelors adgang til kan-

didatuddannelserne, men efter Socialdemokratiets opfattelse bør ingen uddannelse være uden mulighed for at komme videre i uddannelsessystemet, og det skal også gælde for de mellemlange videregående uddannelser.

Professionerne har også behov for, at nogle uddanner sig videre, f.eks. for at sikre kvalificerede lærere i professionsuddannelserne. Også dette taler for indførelse af professionsbachelor på de mellemlange uddannelser.

Selv om vi i Socialdemokratiet prioriterer centerdannelse af beslægtede uddannelser, vil vi ikke udelukke andre former for centerdannelse.

Strukturovervejelserne vedrører også de korte videregående uddannelser og ikke alene de mellemlange, de såkaldte KVVU'er eller akademiuddannelser, som de nu hedder. Her arbejdes der på en reform, en kvalitetsforbedring af uddannelsen, som opfølgning på lovgivningen, der trådte i kraft sidste år.

Her har vi heller ikke nogen færdig struktur-løsning, men målet må være at sikre stærke og gode undervisningsmiljøer i disse såkaldte akademier eller korte videregående uddannelsesinstitutioner for at sikre den faglige udvikling, bl.a. også gennem forskningstilknytning.

Vi skal også her sikre en regional dækning af de korte videregående uddannelser. Der kan vel også her være tale om forskellige løsninger ude over landet. Men vi tillægger det afgørende betydning, at disse korte videregående uddannelser, KVVU'erne, bliver en god mulighed for videreuddannelse for dem, der har taget en erhvervsuddannelse.

Vi tror også, at KVVU'er placeret på eller i forbindelse med erhvervsskolerne vil kunne styrke disse skolers uddannelsesmiljø.

Det område, som er længst fremme i drøftelsen af institutionsredegørelsen, er vist lærer- og pædagogområdet, hvor lærer- og pædagogseminarierne, Danmarks Lærerhøjskole og Danmarks Pædagoghøjskole er involveret. Og grunden til det er formentlig, at partierne bag læreruddannelsesloven har forpligtet sig til at se på lærernes efter- og videreuddannelse.

Når jeg vurderer det, der ligger fremme, synes jeg, der tegner sig gode muligheder for at finde en god model for dette område. Vi støtter – som tidligere sagt om det mere generelle – oprettelse af centre, hvor pædagog- og lærerseminarier indgår, og vi anlægger følgende vurderinger:

Vi skal fastholde seminariernes regionale tilknytning, altså den geografiske spredning.

Seminarierne skal forblive selvstændige institutioner, som forestår grunduddannelsen og måske også en del af videreuddannelsen og forestår forsøgs- og udviklingsarbejde i skolen samt eventuelt også forskning udlagt fra det, som vi vil kalde Danmarks Pædagogiske Universitet, og som vi går ind for oprettelsen af ved sammenlægning af Danmarks Lærerhøjskole, Danmarks Pædagoghøjskole og Danmarks Pædagogiske Institut.

Danmarks Pædagogiske Universitet skal også samarbejde med andre relevante forskningsmiljøer på deres felt og drive forskning, og deres opgave er at drive forskning i børns udvikling og læring og i læringsprocesser. Endvidere skal DPU, Danmarks Pædagogiske Universitet, have kandidatuddannelser, master- og diplomuddannelser, forskeruddannelser og uddannelser af lærere på f.eks. professionsuddannelserne, blot for at nævne nogle opgaver, som vi mener denne institution skal have tillagt.

Vi er meget optaget af at gøre DPU til et stærkt forskningscenter, måske endda af international betydning, et forskningscenter i pædagogik og læringsprocesser ikke alene med hensyn til børns udvikling og læring, men også med hensyn til læringsprocesser og undervisning generelt.

Centrene bør koordinere og organisere samarbejdet mellem seminarierne om relevante opgaver – jf. det, jeg tidligere sagde om CVU'erne – herunder selvfølgelig folkeskolelærernes og pædagogernes efter- og videreuddannelse og desuden forskningstilknytning til og forskningssamarbejde med Danmarks Pædagogiske Universitet.

Det er afgørende, at efteruddannelse knyttes til grunduddannelsen for at styrke miljøerne til gavn for både grunduddannelse og efteruddannelse. Og den føromtalt forskningstilknytning vil ligeledes kunne styrke hele studiemiljøet på seminarierne.

Det må drøftes nærmere, hvorledes CVU'erne, disse centre, skal organiseres. Der er jo ingen grund til at opbygge nye institutioner, hvis centrene opgaver kan klares i et forpligtende samarbejde mellem pædagog- og lærerseminarierne og i nær tilknytning til Danmarks Pædagogiske Universitet og andre relevante forskningsenheder.

Jeg mener, at vi vil kunne kvalitetsudvikle vores MVU-ere, vores mellemlange videregående

de uddannelser, og de korte uddannelser, hvis vi forstår at udnytte de muligheder, som redegørelsen beskriver.

Vi håber, at processen går videre i et frugtbar samarbejde eller rettere sagt i en frugtbar dialog med aktørerne og mellem aktørerne på området. Men det er nødvendigt, at processen holdes på sporet, hvis den skal give de gevinster, som vi forestiller os, og det vil vi opfordre ministeren til at stille sig i spidsen for.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Enhedslisten er dybt bekymret for rammerne for den her debat: Man diskuterer form før indhold.

På den baggrund skal jeg spørge hr. Hans Peter Baadsgaard, som indimellem sagde nogle pæne ting, som også jeg kan støtte, men hvor jeg altså som sagt alligevel på nogle punkter er mere end nervøs for, hvad der vil ske:

For det første: Hr. Hans Peter Baadsgaard talte om kvalitetsudvikling. Og når vi skal kvalitetsudvikle i forbindelse med disse sammenlægninger, kan hr. Hans Peter Baadsgaard så bekræfte, at lærere og ansatte løbende bliver inddraget i processen, og at det bliver disse, som man bygger den flotte målsætning på?

Mit spørgsmål går også på, at vi tidligere har set en fusion i Danmark, nemlig Syddansk Universitet, medføre, at rektor faktisk fik mere magt, en meget stærk magt, over for de ansatte og studerende i særdeleshed og optrådte som enevældig.

Mit næste spørgsmål går på: Når hr. Hans Peter Baadsgaard omtaler det mest konkretiserede, nemlig Danmarks Pædagogiske Universitet, er der så ikke tale om et tab af kvalitet, når lærerne ikke længere er direkte knyttet til forskningsbaseret undervisning, men derimod kun til forskningstilknyttet undervisning, hvis det bliver tilfældet?

(Kort bemærkning).

Christine Antorini (SF):

Hr. Hans Peter Baadsgaard bemærkede, at sygeplejerskeuddannelsen ikke er med, og det problem må man jo på en eller anden måde løse i et praktisk samarbejde. Men ville det ikke være mere naturligt, at Socialdemokratiet bakkede op bag den helt naturlige forlængelse af, at alle de andre mellemlange videregående uddannelser ligger under staten, at også sygeplejerskeuddannelsen og radiografuddannelsen

flyttes over i staten, så vi får muligheden for at lave de sammenhænge, som også Socialdemokratiet har fremhævet er så vigtige i forhold til fremtidens uddannelsessystem?

(Kort bemærkning).

Hans Peter Baadsgaard (S):

For at tage det sidste først kan jeg sige, at i Socialdemokratiet har vi ikke drøftet denne sag specielt, men vi har ingen planer om at flytte uddannelsesinstitutionerne, altså ejerforholdet. Det må vi diskutere i en anden sammenhæng, men vi har altså ikke i denne forbindelse og heller ikke i øvrigt talt om at flytte sygeplejerskeuddannelserne og heller ikke om at flytte andre uddannelser fra det ene ejerforhold til det andet.

Jeg synes, diskussionen hører mere hjemme i forbindelse med opgavekommissionens redegørelse, men vi deltager gerne i sådan en debat om, hvorvidt der er en hensigtsmæssig placering af uddannelserne i forhold til det ejerskab, der skal udøves.

Og så til hr. Søren Kolstrup, der er bekymret for, at vi diskuterer form før indhold:

Jamen det her drejer sig netop ikke om indholdet. Og vi har jo lige vedtaget en ny læreruddannelse, der siger en hel masse om, hvad indholdet skal være, og vi diskuterer da også gerne indholdet i pædagoguddannelsen, og vi diskuterer da også gerne i en anden sammenhæng indholdet i andre uddannelser.

Det her er et spørgsmål om, hvorvidt man hermed kunne bidrage til, at disse institutioner med den opgave, de nu hver især har, lægger kræfterne sammen på nogle felter for at gøre det bedre, end de kan gøre det hver for sig, men det går sådan set ikke ud på at ændre hverken læreruddannelsens eller pædagoguddannelsens eller andre uddannelsers indhold. Den diskussion tager vi jo en gang imellem, når vi har uddannelserne oppe til revision, og den deltager vi selvfølgelig også i, men jeg synes bare ikke, det er ikke det, vi skal drøfte her.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Der er netop i forbindelse med diskussionen om institutionsredegørelsen blevet talt om kvalitetsudvikling, og jeg mener, det var hr. Hans Peter Baadsgaard selv, der nævnte begrebet kvalitetsudvikling. Og så spørger jeg, om en forudsætning for kvalitetsudvikling og sammenlægning af institutioner ikke er, at man så

får en proces, hvor man først spørger lærerne og de øvrige ansatte, hvordan de mener at man kan sikre et fællesløft, også sådan at man sikrer de enkelte institutioners særpræg.

(Kort bemærkning).

Hans Peter Baadsgaard (S):

Jeg fik ikke tid til at svare på det spørgsmål i første omgang, men jeg kan bekræfte, at det er min opfattelse, at det er vores opfattelse, at skal man kvalitetsudvikle, kan det jo gøres i mange retninger og med mange dimensioner, men en forudsætning for, at der kommer god undervisning, kvalitet i undervisningen, er, at vi har nogle dygtige og velkvalificerede lærere, som også inddrages i processen, sådan som hr. Søren Kolstrup efterlyser.

Det er helt oplagt for mig, for hvis ikke man har det, får man heller ikke det rigtige miljø, det rigtige arbejdsmiljø eller forskningsmiljø eller uddannelsesmiljø, eller hvad man nu vil kalde det. Et godt samarbejde er selvfølgelig et samarbejde, hvor parterne spiller med alle sammen. Og jeg vil opfatte det sådan, at enhver leder, der vil være leder for en institution, ikke vil kunne komme nogen vegne, medmindre han også inddrager de ansatte i processen.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Jeg takker for svaret, og jeg forstår det derhen, at den proces, vi har oplevet f.eks. i forbindelse med fusioneringen af en lang række institutioner i Sønderjylland, så ikke vil blive gentaget. For dér var der netop en proces, der gik efter en masterplan, og hvor det var den stærke ledelse, der havde sin plan uden at involvere den levende del af institutionerne, altså de ansatte og de studerende.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Fru Hanne Severinsen som ordfører.

Hanne Severinsen (V):

Før vi går i gang med at ændre de videregående uddannelsers struktur, burde vi selvfølgelig starte med at spørge: Hvad er problemet?

Det lette svar ville være, at vi har for mange institutioner, især når vi sammenligner med udlandet, men en reduktion af antallet kan vel næppe være et mål i sig selv.

Nogle vil mene, at vi har for små institutioner, men der er ikke noget bevis for, at jo større institutioner, des bedre.

Jeg tror, vi kommer mere på sporet, hvis vi starter med at sætte spørgsmålstegn ved den danske tradition med at have uddannelsesinstitutioner for bestemte uddannelser isoleret fra andre. Det indebærer en risiko for, at man lever i sin egen faglige verden, hvor virkeligheden er, at man bagefter skal ud at samarbejde med andre faggrupper.

Det andet hovedproblem er den tiltagende geografiske skævhed. Relativt flere og flere får en videregående uddannelse, og som udviklingen går i øjeblikket, trækkes landet skævt, og det forvrider erhvervsstrukturen på længere sigt.

Denne dobbelte opgave kan vi løse ved at styrke de regionale videregående uddannelser og stimulere deres samarbejde, så de bliver tiltrækkende og derfor søges af de unge.

Men hovedoverskriften må dog først og fremmest være: Hvordan sikrer vi os den bedste kvalitet? Hvordan sikrer vi os, at vi står mål med udlandet? Og hvordan sikrer vi os, at vi til stadighed fornyr og fremtidssikrer de videregående uddannelser?

Efter den daværende regerings udspil om det 21. århundredes uddannelsesstruktur sidste år kunne man frygte en debat præget af lysten til ordneleg, en lyst, der griber politikere og planlæggere, når de skal prøve at få en uddannelsesstruktur til at tage sig logisk ud. Men et sådant forsøg på »Ordnung muss sein« er altid farligt, når man rent faktisk har en historisk betinget mangfoldighed, der i al sin ubegribelighed nu engang eksisterer.

Det var sikkert et held, at vi sidste år på grund af valget ikke fik en debat, der låste Folketinget fast. Dermed nåede virkeligheden at komme eventuelle masterplaner i forkøbet, fordi vi nu i mellemtiden har set de mange lokale og regionale initiativer.

Man kan også sige, at på den måde var sidste års redegørelse et nyttigt slag i bolledejen, og jeg håber, at vi her i Folketinget kan blive enige om, at herefter gælder det om at få de mange blomster til at blomstre.

Jeg vil gerne rose regeringen for, at der i denne redegørelse tages udgangspunkt i disse mange lokale og regionale initiativer, og at man så i øvrigt lader snusfornuften råde og prøver at få de forhåndenværende søm til at sammen-tømre nogle bedre og mere spændende institutioner.

Kunsten bliver både at skabe identitet og kvalitet i uddannelserne, samtidig med at man bygger på mangfoldigheden.

Fra mig eget vestjyske område kan jeg nævne spændende initiativer som CVU Holstebro omfattende Nørre Nissum Seminarium og Socialpædagogisk Seminarium, fysioterapi, ergoterapi og sygepleje – vel at mærke en amtslig institution – og eventuelt også erhvervsskolerne.

Et sådant koncept passer ikke til en fast model, f.eks. om erhvervsakademier. Det udspringer af, at man i området føler, at nogle af de eksisterende miljøer kan berige hinanden og dermed gøre uddannelserne mere attraktive og skabe et bedre læremiljø, især hvis man sammenkobler det med indhøstning af erfaringer i den omgivende virkelighed, dvs. en opgradering af uddannelserne ved, med et dårligt udtryk, at gøre dem udviklingsorienterede – måske vi skal finde et bedre ord.

Jeg kan også nævne Handels- og Ingeniørhøjskolen i Herning, der satser på et meget erhvervsorienteret studiemiljø, der samarbejder med det omgivende erhvervslivs forskning.

Alt i alt er der mange steder i landet iværksat regionale og lokale initiativer. Og vi har fået nogle medspillere, som vi ikke ville have fået, hvis vi havde startet med at dele landet op i regioner og havde lavet en masterplan for, hvordan udbudet skulle se ud, og hvem der skulle arbejde sammen.

Jeg håber, at debatten i dag betyder, at vi nu pejler os ind på nogle målsætninger og nogle signaler.

I Venstre mener vi, at man bliver nødt til at gå utraditionelle veje, når man skal forene højere kvalitet med decentral udvikling. Vi tror, at det er konstruktivt at udnytte den positive ånd, som frivillige strategiske alliancer og incitamenter fører med sig.

Dér, hvor der kræves mere end samvirke, f.eks. en egentlig fusion, bør vi kortlægge behovet for en lovgivning.

Vi ønsker studie- og læremiljøer, der ikke er for snævre. Omvendt vil vi ikke have sammenlægninger for sammenlægningernes egen skyld, og vi vil heller ikke have tværfaglighed uden faglig kerne og identitet.

Vi deler ønsket om en opgradering af mange uddannelser, men det skal være en opgradering, der uddyber faget, ikke en snobben opad. For sygeplejersker er det ikke mere lægeteori, men at drage nytte af praktisk erfaring om sygepleje. For dansklærere er det ikke litteratur-

teori, men forskningsresultater om læselæringsprocesser.

Vi vil gerne være med til bedre muligheder for merit. Unge skal ikke bruge kræfter på dobbeltuddannelser, hvis de kan bære deres hidtil opnåede kvalifikationer videre i andre forløb. Men i hele meritdiskussionen må vi ikke glemme, at det er vigtigt at lette mulighederne for international merit.

Uddannelserne skal bevare deres identitet, samtidig med at der er plads til forskellige studieordninger. Vi er stærkt imod en tankegang, der gør alting til forskole for næste trin på uddannelsesstigen.

Vi vil ikke monopolisere udbudet af uddannelser. Der må gerne være alternative tilgangsvinkler til f.eks. de nye journalistuddannelser. Omvendt må vi sikre os imod underlødige udbud og rydde op i titelforvirringen, og jeg vil anbefale, at ministerierne sender en løsning af det her dilemma i en gerne hurtigt arbejdende tænkeboks og gerne i forbindelse med det planlagte evalueringsinstitut.

Det første udspil fra Ole Vig Jensen rejste en hed debat om forskningsbaseret undervisning og bachelorbegrebet. På Folketingets Uddannelses- og Forskningsudvalgsudvalgs høring forleden dag om forskningsbaseret undervisning fik vi en alsidig belysning af emnet. For mit eget vedkommende var et par foreløbige konklusioner, at kvaliteten af den leverede undervisning betyder alt for lidt for karrieremulighederne på universiteterne, og at det afgørende ikke er, hvor stor en del af tiden den enkelte bruger på forskning. Det, der betyder noget, er, om uddannelserne som helhed er forskningsbaserede, og at der er et studiemiljø, som gør, at man kommer i berøring med »det akademiske vingesus«, som det blev sagt.

Den nuværende universitetsbachelor har været i krise, siden den blev indført. Universiteterne har gjort den til første del af kandidatuddannelsen. Dens chance, måske den sidste, bliver, at universiteterne får udviklet et afrundet forløb eventuelt kombineret med praktikordningen.

Skal vi i stedet give bachelortitlen til dem, der så hedt begærer den? Hvis der er et reelt problem for de mellemlange uddannelser om anerkendelse i udlandet, er det i orden at indføre begrebet professionsbachelor netop for at præcisere, at her er ikke tale om en universitetsuddannelse, men om en ligeværdig uddannelse, blot med andre kvaliteter.

En professionsbachelor titel må ikke udvikle sig til at blive en åben ladeport mod universiteterne, og jeg vil stærkt advare imod for megen signalforvirring. Vi taler stadig om gode, veldefinerede professioner som lærere og sygeplejersker.

Det var ikke særlig klogt, at Undervisningsministeriet valgte at sende et forslag om Danmarks Pædagogiske Universitet på gaden i sidste uge. For det første vil vi i Venstre ikke være med til at oprette nye, regionale institutioner i 4-6 centre, som skal have monopol på efteruddannelsen, men som jeg hørte hr. Hans Peter Baadsgaard, var der jo også allerede opblødning på vej.

Det kan være en god idé, at seminarierne selv laver netværk for at løse disse opgaver og eventuelt indgår i samarbejde med pædagogseminarier og andre regionale institutioner. Seminarierne har brug for at få den opgradering, der vil følge af, at de kan kombinere efteruddannelsesaktiviteter og udviklingsprojekter med deres primære undervisning.

Vi vil heller ikke uden videre være med til noget, der risikerer at være Danmarks Lærerhøjskole i en ny forklædning, selv om man så kalder det Danmarks Pædagogiske Universitet. Det er da muligt, at der er brug for et pædagogisk forskningsnetværk på landsplan; det vil vi ikke afvise. Men vi må tage udgangspunkt i, at megen vigtig forskning allerede i dag foregår rundt omkring på vores universiteter. Hvad vil le f.eks. læseforskningen i dag være uden Carsten Elbros udmærkede arbejde på Københavns Universitet?

Der bør være frihed til at byde på de forskellige forskningsopgaver fra danske såvel som udenlandske universitetsmiljøer.

Afslutningsvis vil jeg konkludere, at meget tyder på, at CVU-modellen er den mest anvendelige, hvad enten man taler om horisontalt eller vertikalt samarbejde. Det konkrete indhold må i høj grad også afhænge af det udbud, der allerede er i regionerne. Her synes vi, regeringen helt har glemt AMU. Vi mener, at disse centre bør samordnes med erhvervsskolerne.

Alle de nye centre bør vi også tilskynde til at deltage i murstensløse netværk med henblik på at få flere og bedre efteruddannelsesudbud, f.eks. åben uddannelse og uddannelse til diplom og master.

Af hensyn til sagen er det vigtigt, at vi i de kommende år understreger, at dette her ikke handler om, at vi skal sidde i Folketinget eller i

nogle styrende organer i Undervisnings- eller Forskningsministeriet og slås om, hvilke byer der skal have hvilke uddannelser. Det handler om kvalitetsudvikling, der ændrer de unges søgemønstre, for de unge søger fornuftigvis de gode uddannelser. Derfor skal vi styrke regionernes arbejde med at gøre det, de allerede har, bedre, og give dem nogle værktøjer. Vi må undgå, at den nødvendige samtænkning af en broget uddannelsesstruktur fører til unødigt teoretisering og akademisering, og vi skal huske på, at det, vi navnlig vil få brug for, er flere unge med en solid erhvervsuddannelse og med mulighed for senere supplering, hvis de ønsker at skifte til en mere teoretisk løbebane. Det gælder om at finde balancen mellem det solide og det fleksible, og jeg håber, at vi efter debatten i dag nu får fokus på kvalitet mere end på struktur.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg synes på mange måder, det var en meget beroligende tale, vi her hørte fra Venstre, og jeg skrev hastigt ned: Advarslerne mod masterplanen, beskrivelsen af, at de mange blomster skal blomstre.

Det er jo fristende at spørge Venstres ordfører, om der er sket et reelt skifte. For præcis ti år siden var jeg med til at nedlægge tolv seminarier i Danmark. Jeg var nyvalgt folketingsmedlem, og undervisningsministeren var Venstres hr. Bertel Haarder. Han havde masterplaner, og han havde »Ordnung muss sein«-ønsker over det hele.

De seminarienedlæggelser står for mig som det mest ubehagelige, det mest unødvendige, jeg har været med til overhovedet i mit liv som politiker. Jeg var så ny, at jeg ikke havde power nok til at forhindre, at det skete.

Jeg vil blot spørge fru Hanne Severinsen: Er Venstre blevet klogere?

(Kort bemærkning).

Hans Peter Baadsgaard (S):

Jeg fandt også samklang mellem mange af de synspunkter, fru Hanne Severinsen fremkom med, i forhold til det, jeg havde i mit indlæg. Men der var et sted, hvor jeg ikke rigtig kunne følge fru Hanne Severinsen. Det var, som om der ikke med det, der lægges op til her, og som jeg også betonede i mit indlæg, var tale om en kvalitetsudvikling. Vi måtte nu prøve at definere, hvad kvalitet er, og vi må sikre kvaliteten.

Derfor vil jeg spørge fru Hanne Severinsen, om ikke hun mener, at samarbejde om efteruddannelse mellem nogle institutioner, samarbejde om at have forskningstilknudning til relevante forskningsmiljøer, samarbejde om at udvikle informations- og kommunikationsteknologiens anvendelse i undervisningen i sig selv vil bidrage til et kvalitetsløft af uddannelsen.

Det er sådan, jeg ser det, og derfor mener jeg, at selv om det her er struktur, så er meningen med strukturændringerne jo netop at sikre en højere kvalitet.

Det næste spørgsmål er: Synes man ikke i Venstre, at det er rimeligt, at hvis man har en mellemlang uddannelse, så har man også adgang videre i uddannelsessystemet, så man ikke er i en blindgyde?

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Fru Hanne Severinsen havde to væsentlige kodeord: decentralisering og identitet, den enkelte institutions identitet. Mit spørgsmål til fru Hanne Severinsen lyder: Indebærer det, at Venstre vil være et parti, der vil sikre, at antallet af de nuværende institutioner opretholdes, så vi får en ligelig regional udvikling?

Og det andet: Hvordan sikrer vi, at den enkelte institution fastholder og udbygger sin egen identitet i forbindelse med en fusion, eller hvad der nu måtte være tale om?

Fru Hanne Severinsen nævnte noget med nogle værktøjer. Hvad er det for værktøjer, fru Hanne Severinsen tænker på dér?

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Først til fru Elisabeth Arnold: Jeg deltog også som seminarieordfører, og jeg synes også, det var ubehageligt, meget ubehageligt. På den anden side har jeg ikke på noget tidspunkt følt, at det var en masterplan. Det, jeg følte, var, at man måtte tage den ubehagelige beslutning, at man ville have nogle mere og mere bæredygtige enheder, og at vi så bagefter måske kunne diskutere, om vi havde behøvet at nedlægge helt så mange. Jeg kan sådan set godt give fru Elisabeth Arnold ret i, at det havde vi måske ikke behøvet.

Dog vil jeg sige, at nu synes jeg så, vi skal benytte os af, at vi har nogle stærke miljøer, og det var også derfor, jeg var så ivrig efter at få sikret mig, at efteruddannelsen kommer til at ligge på seminarierne. Det forstod jeg også på hr. Baads-

gaard, hvad jeg ikke forstod på regeringens udspil. Men det har beroliget mig meget.

Men jeg synes, at vi nu skal benytte os af det konstruktive, at det netop er et meget godt antal, hvis det gælder om, at vi så også skal kunne bruge dem til efteruddannelse. Så får vi nemlig den styrke, som hr. Baadsgaard også talte om, med forskningstilknudning og IT og gerne i samarbejde med andre, men igen, ikke ved at lave nye centre, men ved en form for samarbejde, som man selv er med til at definere.

Når jeg siger, at det ikke er en debat om struktur, men om kvalitet, er det jo netop, fordi formålet ikke nødvendigvis er, at det skal se pænere ud på papiret, at nu er der nogen, der samarbejder, det er jo, at de har et formål med det. Og på samme måde er det ikke et formål i sig selv, at to institutioner får et samme tag, hvis de ikke på nogen måde har noget med hinanden at gøre. Det er det, der er lidt vigtigt.

Med hensyn til det med blindgyder synes jeg, det er vigtigt at understrege, at selvfølgelig skal f.eks. en sygeplejerske, hvis det er hendes eller hans største ønske, kunne blive læge, men så må der altså noget nødvendig supplerung til, og det bliver individuelt. Vi skal ikke lave sådan nogle ladeporte, der gør, at det hele, bare fordi det skal hænge sammen, bliver til hinandens forskole, og at man laver om på uddannelserne af den grund.

Til hr. Kolstrup vil jeg sige om uddannelsernes identitet – det er jo altså først og fremmest den enkelte uddannelse, jeg taler om – at i samarbejdet skal man huske på, at der er faglig identitet, f.eks. i forskellige håndværdsuddannelser og forskellige professionsuddannelser, en identitet, som ikke må mistes, men som gerne må blive bedre, i og med at man samarbejder med andre.

Brian Mikkelsen (KF):

Det Konservative Folkeparti finder debatten om redegørelsen særdeles relevant. Både den første redegørelse fra januar 1998 og den sidste redegørelse, vi fik for et par måneder siden, har medført en livlig debat. Udmeldinger fra organisationer og dækningen i medierne har været stor.

Det kan jeg selvfølgelig kun bifalde, fordi debatten om den institutionelle struktur efter min personlige overbevisning trods alt, set fra side-linjen, i hvert fald her fra Folketingets side, har set ud som alles kamp mod alle; alliancer er blevet skabt, og alliancer er blevet brudt. Men

det har også afstedkommet en meningsfuld diskussion regionalt og også på tværs om, hvordan man egentlig har kunnet strukturere det her på den anden måde.

Der har været diskussionen om CVU-modellen, som fru Hanne Severinsen jo også fortalte er blevet startet på en fornuftig måde i Holstebroområdet. Universitetsmodellen har vi fået skabt med de forsøg og den institution, der blev skabt i Odense og så med Syddanmark. Det ser alt sammen meget fornuftigt ud.

Problemet med debatten er såmænd blot, at man ikke tager fat på det, der er det reelle problem, altså indholdet, substansen, hvad det er, vi vil med uddannelsessystemet. Altså man kan have nok så mange strukturdiskussioner om, hvordan det hele skal se ud, og hvor mange institutioner vi skal have. Det vigtigste er at se på, hvordan man kobler institutionerne sammen, så der kommer noget indhold ud af det. Dét synes jeg, man har manglet lidt, at man er startet det forkerte sted.

De overordnede rammer for vores uddannelsessystem er selvfølgelig vigtige, men det er vigtigt at gøre sig klart, at det er kvaliteten og forbedringerne af kvaliteten, som er det væsentligste; indholdet og koblingen de forskellige uddannelser imellem er altså vigtigere end den strukturdebat, vi har her i dag, som også er vigtig.

Danmark har jo ifølge redegørelserne langt flere videregående uddannelsesinstitutioner end landene omkring os. Antallet af studerende på institution er således meget lavere i Danmark end i de lande, vi normalt sammenligner os med. Vores holdning i Det Konservative Folkeparti er, at vi på en frivillig måde skal have nedbragt antallet af institutioner. Men det er altså ikke målet i sig selv at se på, at der skal være x antal institutioner. Målet er at se på, hvordan man får et bedre indhold ud af de institutioner. Og så er det sandsynligvis sådan, at de bliver bedre, jo mere der bliver samarbejdet, og at man kan få nogle stærkere enheder ud af det.

Sagen er jo også den, at hvis man på sportsiderne læser om forskellige taktiske manøvrer, som en fodboldtræner foretager sig, så diskuterer man, om man skal have en 3-4-5-model, et 4-4-2-system eller noget i den stil. Og der har vi så også her i Folketinget diskuteret, hvor mange LVU'er og MVU'er og KVVU'er der skal være, og ikke mindst, hvordan de pågældende institutioner samarbejder.

Som de få fodboldsagkyndige, der sikkert er her i salen, ved, er det jo en ren videnskab at finde frem til det rigtige spillersystem. Men det er altså ikke spillersystemet, man husker i forbindelse med de vigtige kampe, men derimod resultatet af kampen, og sådan skal det naturligvis også gælde for uddannelsessystemet. Det er kvaliteten, det er indholdet, der er det centrale.

På den ene side vil det selvfølgelig være en fordel at samle de videregående uddannelser i lidt større enheder for dermed at kunne udnytte de kvalitets- og stordriftsfordele, der ligger, og de synergieffekter, der ligger.

På den anden side er det jo en kolossal fordel, at man har uddannelsesinstitutionerne spredt ude omkring, at de kommer i berøring med det lokale erhvervsliv, at man på den måde kan få noget gensidig inspiration, og at man ikke bare lægger alle institutionerne sammen. Så set fra vores stol er svaret altså ikke helt enkelt. Hvem har så også sagt, at det skal være det?

Vi mener, at den nuværende uddannelsesstruktur er uhensigtsmæssig. Der er behov for, at uddannelsesressourcerne for de videregående uddannelser koncentrerer sig at øge kvaliteten. Den koncentration behøver ikke ske rent fysisk og forhåbentlig ikke ved hjælp af lovgivning. Vores ønskescenarier er, at de enkelte institutioner finder frivilligt sammen i et forpligtende samarbejde eller i fusioner, som man jo allerede har set i forbindelse med universitetet i Syddanmark. Større institutionsenheder vil efter vores opfattelse give bedre mulighed for at bygge stærke, faglige miljøer på de forskellige institutioner.

Et af de punkter, der dog bekymrer i forbindelse med denne her debat og den manglende information fra regeringen, er, at vokseneftersystemet ikke indgår som en del af redegørelsen. Ligesom ved behandlingen af evalueringsinstituttet ønsker regeringen at behandle AMU-området som noget ganske specielt. Det er efter vores opfattelse ikke nødvendigt. Det bør være en integreret del af den uddannelsesdebat, der hele tiden foregår.

Vi kan ikke komme uden om, at fremtidens velfærdssamfund indeholder læring hele livet. Jeg tror ikke på, at det vil være muligt at klare sig i fremtiden med den uddannelse, man fik som ung. Man skal hele tiden bygge faser oven på, alt efter hvilken stilling og hvilket niveau den enkelte befinder sig på. Derfor kunne det jo være interessant at høre regeringen, hvor den

ser voksen- og efteruddannelsessystemet i hele denne her debat. Bør vores efteruddannelsessystem ikke indgå som en integreret del af en eventuel institutionsreform?

Vi ser gerne fra konservativ side, at de kommende ændringer af institutionsstrukturen sker ved forskellige strategiske alliancer på regionalt eller fagligt niveau. Baggrunden for dette er, at succes i høj grad kan måles ved, om de involverede parter selv kan se formålet, og det går som bekendt fremad på dette område i øjeblikket. Derfor er det ikke et område, hvor vi p.t. skal presse en eller anden reform ned over hovederne på de forskellige institutioner. Vi skal derimod sikre, at de enkelte institutioner har de rette redskaber og får den rette støtte og dermed selv tager initiativer til at implementere forskellige former for strategiske samarbejder. Så kan de gode erfaringer spredes til glæde for hele uddannelsessystemet.

Det vigtigste for Det Konservative Folkeparti er altså, at kvaliteten er i højsædet, og at de enkelte institutioner, hvad enten det er LVU'ere, MVU'ere eller KVVU'ere, bliver belønnet og får nogle incitamenter, såfremt kvaliteten forbedres.

Der er i mit sind ingen tvivl om, at et øget samarbejde mellem de forskellige institutioner vil sikre stærkere læremiljøer, men det er vigtigt, at vi går frivillighedens vej. Det er således gulerødder og ikke pisk, vores forskellige uddannelsesinstitutioner har brug for. Hvis institutionerne er presset ned i en forudlagt skabelon vil det blive meget vanskeligt at implementere, hvis målet alene er at forbedre den geografiske skævhed og/eller faglige snæverhed. Det er jo ikke de samme problemer, som de forskellige institutioner står over for.

Hvis man sådan kigger lidt konkret på de temaer, der ellers har været fremme i forbindelse med redegørelsen, så er vi tilhængere af, at man får givet en kompetence, en bachelorgrad, til mellemuddannelserne. Det vil give nogle muligheder for at kunne hoppe videre, det vil også give noget substans og også en faglig stolthed, hvis man f.eks. gav sygeplejersker, lærere osv. en grad, som de kunne benytte i forskellig sammenhæng.

Det er utrolig vigtigt for os, når vi diskuterer de her ting, at vi ser på, hvordan vi kobler de forskellige uddannelser sammen, så folk kan bruge den faglighed, den merit, de får på de forskellige uddannelsesinstitutioner på andre niveauer, så de ikke er låst fast, så de kan hop-

pe videre, hvis det er det, de har brug for, så de hele tiden kan uddanne sig. Det vil vi prøve at kigge på, når vi diskuterer det her.

Vi har også noteret os den socialdemokratiske ordførers, hr. Hans Peter Baadsgaards, bemærkninger om efteruddannelsen på seminarieplan, og der er vi også af den holdning, at det ville være uhensigtsmæssigt at etablere endnu flere institutioner i forbindelse med efteruddannelsen. Vi mener, det skal gennemføres i et samarbejde seminarierne imellem. Man kan jo ikke lægge det på kun et seminarium, men flere seminarier må regionalt slå sig sammen og gennemføre det projekt.

Vi mener altså konkluderende, at der skal ske en bedre koordination på området. Det er en væsentlig betingelse for, at der skabes gode faglige miljøer og høj kvalitet i undervisningen. Der er svagheder ved både CVU-modellen og universitetsmodellen, bl.a. at man ikke medtænker den sammenhæng, som vi har sagt, til erhvervs- og arbejdsmarkedsuddannelserne, samt at der altså mangler en faglig sammenhæng mellem de institutioner, der foreslås sammenlagt. Derfor må de overordnede interesser altså være, at der etableres uddannelser, der kan tiltrække mange unge og uddanne kandidater af høj kvalitet og med forskellig orientering i vægningen af interesser for praksis, teori og forskning, og at den vertikale og horisontale faglige sammenhæng i uddannelsesinstitutionerne og uddannelsesforløbene skal prioriteres. Det er altså vigtigt at sende det som signal.

Vi synes, det er glimrende redegørelser. Specielt nr. 2 redegørelse synes vi passer meget godt til vores temperament, og den glæder vi os til at forhandle ud fra. Vi tror på, at der kan komme noget meget meget fornuftigt ud af det.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Hr. Brian Mikkelsen talte om strategiske alliancer og synergieffekt. Hr. Brian Mikkelsen talte også om, at der i nogle sammenhænge skulle være frivillighed.

Når jeg hører ordene strategiske alliancer, så kommer jeg til at tænke på erhvervsøkonomi, men o.k., jeg er da med på, at vi også fører det her begreb ind i uddannelsessystemet. Men hvis vi gør det, så synes jeg vel at mærke, at vi skal definere utrolig nøje: Hvem er det, der skal etablere strategiske alliancer? Er det ledelsen, eller hvem er det? Er det det faglige miljø? Og hvis det er det faglige miljø, hvilken rolle skal

lærere og studerende, ikke mindst studerende, så i givet fald spille i forbindelse med disse sammenlægninger?

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Hr. Brian Mikkelsen sagde i begyndelsen af sit indlæg, at Det Konservative Folkeparti ønskede at nedbringe antallet af institutioner. Lidt senere blev der sagt, at institutionerne skulle være større, men at det dog ikke nødvendigvis skulle ske rent fysisk. Dér må jeg indrømme, dér slipper min forståelse op. Hvordan kan man ønske at nedbringe antallet og ønske at have større institutioner, uden at det skal ske rent fysisk? Jeg vil meget gerne have en forklaring.

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Jeg blev lidt bekymret, da jeg hørte hr. Brian Mikkelsen sige, at man skulle kunne hoppe direkte fra mellemlange til videregående uddannelser. Jeg håber ikke, det betyder, at det er ligegyldigt, om man har haft 3 år på en mellem-lang videregående uddannelse eller man har haft 3 år på universitetet, for hver har jo sin kvalitet og hver sin funktion.

Hvis vi giver direkte adgang, har vi jo altså efter min mening åbnet en ladeport til universitetet.

(Kort bemærkning).

Brian Mikkelsen (KF):

Jeg vil godt tage det sidste først.

Jeg er helt enig med Venstres ordfører, fru Hanne Severinsen, i, at man ikke skal åbne sådan en ladeport. Det skal være noget specielt, et specielt karakteristikum, at man går på et universitet.

Jeg har såmænd udtrykt mig forkert. Det, som jeg synes man skal gøre op med, er de fysiske og mentale barrierer, der er for, at man får lov til at videreudanne sig. Selvfølgelig skal det ikke være sådan, at man kan hoppe direkte fra en almindelig mellemuddannelse, som f.eks. varer 3 år, over til universitetet, uden at man har været igennem et eller andet forløb, men man skal nok kunne flytte noget af sin merit over. Jeg tror egentlig, vi er helt enige om det her. Jeg har udtrykt mig forkert.

Til fru Elisabeth Arnold må jeg sige: Vores målsætning er, at vi får færre, større, stærkere institutioner ad frivillighedens vej. Hvis det ikke kan lade sig gøre, så har vi valgt at priori-

tere sådan, og vi ikke vil tvinge det ned over hovedet på institutionerne. Men vi tror altså på, at mange institutioner har en interesse i det.

De meldinger, jeg har fået fra alle dele af uddannelsesverdenen, er jo, at der er kolossale omvæltninger på vej. Alle forhandler med alle om forskellige samarbejdsformer, og det vil sige, at det sandsynligvis godt kan lade sig gøre ad frivillighedens vej. Hvis det ikke kan det, er mit budskab her også til den radikale ordfører, at så har vi ikke tænkt os at tvinge det ned over hovedet på nogen, for det ville være en dårlig idé. Det ville ikke komme til at fungere. Så det er altså vores budskab.

Til hr. Søren Kolstrup: Strategisk alliance, det er rigtigt, det er meget flotte ord, som jeg ikke har opfundet. Jeg ved heller ikke, hvor jeg har læst det henne, men det lyder meget godt.

Sagen er den, at det selvfølgelig både skal være på ledelsesniveau og på det faglige niveau, hvis man skal have noget fornuftigt ud af det her, og det er man jo også begyndt på i Holstebroeksemplet.

Der er i øjeblikket mange tanker om forskellige samarbejdsformer mellem pædagogseminarierne og lærerseminarierne, sygeplejerskeuddannelsen og sundhedsuddannelsen osv. Alle de ting skal man selvfølgelig hovedsagelig gøre på det faglige niveau.

Hvis man ikke fysisk kan lave en sammenlægning, så må det jo være sådan, at man kan lave nogle samarbejdsformer på ledelsesniveau. Jeg ved, at seminarierne i øjeblikket er i gang med at arbejde med forskellige tanker om, hvordan man regionalt kan prøve at fordele de forskellige kurser forskellige steder.

De er jo ikke meget for, at man f.eks. på Sjælland lægger Haslev og Holbæk, som ligger 60-70 km fra hinanden, sammen. I stedet for prøver de at deles om de nicher, de specialiteter, der er, for de ved godt, de ikke kan overleve i fremtiden på at tilbyde alle retninger, og der skal altså være et samarbejde på ledelsesplan, for at det vil komme til at fungere.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Det svar, jeg havde håbet at få fra den konservative ordfører, var en beskrivelse af, hvilken vægt Det Konservative Folkeparti ville lægge på den lokale forankring, den regionale forankring af tilstrækkelig mange uddannelsesstilbud, både for at sikre den enkelte institutions identitet og særpræg og for at sikre en reel mulig-

hed for uddannelse i alle de forskellige områder, der er i landet, altså at der er en lokal rekruttering, og at der også er en mulighed for uddannelsesinstitutionerne for at beholde deres særpræg.

Det nævnte hr. Brian Mikkelsen ikke, og jeg går ud fra, det var en forglemmelse. Det var stadig væk ønsket, at man ville have institutionerne til at slutte sig sammen i større og færre institutioner. Hvis det ikke kunne ske frivilligt, så ville man bare lade tingene være, som de var. Men det er jo kun set ud fra et overordnet organisatorisk synspunkt. Ideen med den regionale forankring, den lokale forankring er jo netop at sikre, at der er en dybtgående rekrutteringsmulighed, og at der er en mulighed for, at institutionerne bevarer deres identitet.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Jeg vil gerne have præciseret i forbindelse med diskussionen om strategiske alliancer: Mener Det Konservative Folkeparti, det er vejen frem, som man gjorde i forbindelse med et universitet i Syddanmark, at koble de studerende fra?

(Kort bemærkning).

Brian Mikkelsen (KF):

Til det sidste kan jeg sige, at jeg har delt den betænkelighed med hensyn til Syddanmark, som jeg kan forstå hr. Søren Kolstrup også har. Det må jeg jo sige. Altså jeg synes, at det har været betænkeligt at se den måde, man fra ministeriets side og også fra universitetets side har presset det igennem på. Man har ikke hørt de studerende, og det har jeg også udtrykt min bekymring over. Det har jeg også skrevet et par artikler om ovre i den fynske presse.

Til fru Elisabeth Arnold må jeg sige, at det dilemma, man kommer i – centralisering kontra decentralisering – er utrolig vigtigt. Det er da et dilemma, hvor det gælder om at holde tungen lige i munden, og det er da også årsagen til, at, og jeg synes, jeg sagde det meget klart, hvis det kom til, at man ikke ad frivillighedens vej vil lægge sig sammen, så skulle vi beholde det antal institutioner, der er i dag. Det betyder utrolig meget for et lokalområde, at det har en uddannelsesinstitution. Omvendt betyder det også meget for uddannelsesinstitutionen, og det skal man ikke undervurdere, at der er en lokal tilknytning. Altså lad os tage seminarierne, som alle jo taler om. Der betyder det selvfølgelig noget, at det lokale liv er involveret i det, at borg-

mesteren, erhvervslivet, fagbevægelsen osv. sidder med i bestyrelsen. Det gør institutionen stærkere.

Det er jo også klart, og det kan vi jo se f.eks. med den seminariediskussion, jeg kan forstå fru Elisabeth Arnold deltog i for nogle år siden, at hvis man ikke har et seminarium i området, så er det ekstremt svært at rekruttere lærere til det pågældende område. Tingene hænger jo også sammen på den måde. Der er mange forhold i det her.

Derfor har vi fra konservativ side valgt at prioritere og sige: Hvis det ikke kan lade sig gøre ad frivillighedens vej – det tror jeg stadig væk det kan for mange områders vedkommende – så ville vi synes, det var en dårlig idé at nedlægge institutioner. For lokalområdets skyld, for kvalitetens skyld. Det vil vi altså ikke være med til.

Christine Antorini (SF):

I SF har vi været meget optaget af en institutionel reform af de videregående uddannelser, og det har vi været af flere grunde.

For det første bliver der stillet øgede kvalifikationskrav til fremtidens unge, og det må nødvendigvis også betyde øgede krav til en høj kvalitet af den undervisning, de får, og at de faglige miljøer bliver styrket. Det sker bl.a. gennem en øget forskningstilknytning, men det sker også på mange andre måder.

Det andet, som der er brug for, er, at der er et perspektiv for livslang udvikling, da vi i fremtidens videnssamfund i endnu højere grad må satse på grund-, efter- og videreuddannelsesmuligheder for meget større grupper af befolkningen, end det er set før.

Det var baggrunden for, at SF i foråret 1998 fremsatte et beslutningsforslag om at nedsætte en kommission for de videregående uddannelser. Det blev modtaget relativt positivt af de fleste ordførere, men man ønskede ikke at tage konkret stilling, fordi der netop havde været et folketingsvalg med et ministerskifte, og de to nye ministre skulle nu ud og snakke med de videregående uddannelser for at diskutere et fælles udspil til det, der nu hedder Institutionsredegørelse 2.

Den er nu kommet, og jeg er ikke i tvivl om, at den bliver helt central i de store og nødvendige reformer, som hele uddannelsessektoren skal igennem, hvis der skal ske det kvalitetsløft, som vi alle sammen ønsker.

Det gode ved ventetiden mellem første og anden redegørelse er, at der er startet en livlig debat ude på uddannelsesinstitutionerne lokalt om at styrke samarbejdet med udgangspunkt i faglige miljøer, tværgående samarbejde og udnytte særlige regionale forhold. Hvis jeg var ude på en uddannelsesinstitution og ikke kommet i gang endnu med at tage kontakt til institutioner, det kunne være relevant at have et samarbejde med, så ville jeg i hvert fald komme meget hurtigt i gang.

Det gode ved den her redegørelse, vi har fået nu, er, at der netop lægges op til, at man tager udgangspunkt i nogle fleksible løsninger dér, hvor man selv tager et initiativ til fornuftige samarbejder. Tidligere var der lagt op til et valg: enten en centermodel eller en universitetsmodel. Men nu vil der være mulighed for, at man kan lave forpligtende samarbejder f.eks. mellem mellemlange uddannelser og universiteterne, som f.eks. sundhedsuddannelserne og de sociale højskoler har lagt op til. Det vil også være muligt, at man kan lave samarbejder i centre mellem beslægtede korte videregående og mellemlange videregående uddannelser.

Det, der er helt afgørende for os i SF, er, at der bliver skabt disse forpligtende samarbejder, og ikke, at man fysisk bygger nogle nye kæmpestore uddannelsescentre, for man må sige, vi har nogle erfaringer fra nogle af de nordiske lande, som ikke er særlig opløftende, hvis man ønsker at skabe øget kvalitet.

Det afgørende er, at institutionsreformen skal fjerne de blindgyder, som er i uddannelsessystemet i dag.

Det giver sig selv, at det ikke er muligt at rumme størstedelen af befolkningen inden for de nuværende universitetsrammer, og der er heller ikke noget, der tyder på, at befolkningen skulle have noget ønske om at gå ind i lange universitetsuddannelser. Det store søgningspres ligger på korte og mellemlange uddannelser med jobmuligheder. Et andet stort ansøgningspres kommer fra folk, som har taget en kort eller mellemlang uddannelse, og som efter nogle år ude på arbejdsmarkedet har lyst til at videreuddanne sig.

Derfor må de videregående uddannelser organiseres, så det er muligt at tage en uddannelse og derefter enten umiddelbart eller efter nogle år på arbejdsmarkedet at læse videre til kandidat, eventuelt ph.d., hvis lysten og evnerne er til stede.

Samtidig skal reformen sikre, at der sker en opgradering af den ikkeuniversitære sektor gennem forskningstilknævning og udviklingsbaseret. Det forudsætter et tæt samarbejde mellem institutioner, professioner, kompetenceopbygning af lærerkorpset gennem løbende efter- og videreuddannelsesforløb, og at institutionernes eget udviklingsarbejde bliver styrket. Universiteterne og de videregående uddannelser, der findes uden for universiteterne, skal udgøre et langt mere sammenhængende system, så folk med de mellemlange videregående uddannelser kan fortsætte på universiteterne i Danmark eller i udlandet.

Derfor støtter SF også, at de mellemlange uddannelser gennemgås for at se, hvilket indholdsmæssigt løft der skal til, for at de kan opnå en professionsbachelor. At folk med en mellemlang uddannelse får en bachelortitel betyder naturligvis ikke, at de får ret til at læse videre til kandidat inden for et hvilket som helst fag. De nuværende bachelorer kan jo også kun læse videre til kandidat inden for det fag, de har bachelorgraden i. Men til alle mellemlange uddannelser på bachelorniveau skal der udvikles kandidatstudier, der ligger i direkte forlængelse af deres hidtidige uddannelsesfamilie, ligesom der skal gives merit for den uddannelse, folk har fået, hvis de vælger et kandidatstudium inden for et nærliggende fag. I alle tilfælde skal der være gode muligheder for at tage suppleringsfag, så muligheden for at læse videre til kandidat bliver reel, også selv om det betyder, at den samlede studietid bliver forlænget.

Det handler ganske enkelt om, at de nuværende blindgyder i uddannelsessystemet skal fjernes. Derfor venter vi i SF også med spænding på den meritregørelse, som ministeren har lovet i denne måned, hvor vi synes, det er afgørende, at der er brug for nogle mere centralt fastsatte meritregler.

Vi vil så sige, at vi er helt uforstående over for, at sundhedsuddannelserne, som ligger under amterne, holdes helt uden for denne her institutionsredegørelse. Selvfølgelig bør disse uddannelser indgå i den kommende strukturereform. Vi kan ikke se et eneste argument for, at netop disse uddannelser ikke hører under staten, og SF vil derfor i den kommende uge fremsætte et beslutningsforslag om at flytte sygeplejerske- og radiografuddannelserne over til staten, så de kan indgå i den nødvendige koordinering, der kommer til at ske i forbindelse med institutionsreformerne.

Til slut et par ord om planerne for et nyt pædagogisk universitet. Det er ikke mange konkrete informationer, vi har fået fra ministeriet endnu, så det vil alene blive et par overordnede synspunkter.

SF støtter tanken om at samle den viden, der udvikles inden for det pædagogiske i bred forstand, i Danmarks Pædagogiske Universitet. Det er godt, at DPU både kommer til at rumme Danmarks Lærerhøjskole, Danmarks Pædagoghøjskole og Danmarks Pædagogiske Institut for at fjerne nogle af de barrierer, der har været mellem de forskellige pædagogiske områder. Men i bestræbelserne på at samle nogle områder, der har haft meget lidt samarbejde, virker det, som om de øvrige pædagogiske miljøer er blevet glemt. Der sker pædagogisk forskning på en række af universiteterne, f.eks. i voksen- og efteruddannelse på RUC, læringsforskning på Aalborg Universitetscenter, der er center for gymnasiepædagogik på Odense Universitetscenter og kandidatuddannelse i pædagogik på Københavns Universitet.

Samtidig er det jo også helt indlysende, at skal der ske en faglig opkvalificering, f.eks. af lærerne, hvis en lærer skal læse til cand.pæd. i geografi, så bør det ske i et tæt samarbejde med universiteterne, hvor de faglige miljøer er.

Danmarks Pædagogiske Universitet skal virkelig have et løft og trække på alle de ressourcer, der er i uddannelsessystemet i dag. Det er ikke nok bare at slå de eksisterende miljøer sammen, det her er virkelig et satsningsområde – og jeg synes, der er inspiration at hente i det kompetenceråd, der netop har fokuseret på, at det, der er brug for i Danmark, er, hvad de så kalder for the learning lab. – hvor vi går ind internationalt og siger: Her har Danmark en helt særlig mulighed for at være på forkant med den pædagogiske udviklings- og læringsproces. Det kræver, at vi giver de ressourcer og det løft, der skal til, for at det bliver mere end bare at slå det eksisterende sammen.

Der er lagt op til dannelse af en række regionale centre, der som selvejende institutioner skal stå for grund-, efter- og videreuddannelse til og med diplomniveau for folkeskolelærere, pædagoger og eventuelt også andre relevante grupper.

Igen er SF positiv over for intentionen om at koordinere og løfte det pædagogiske område på tværs af faggrupper. Vi er noget tvivlende over for, om den model, vi har hørt skitseret med selvejende institutioner, er den rigtige, om man

ikke tværtimod burde tage udgangspunkt i nogle regionale centre, der bygger på driftsfællesskab og et forpligtende samarbejde med de forskellige uddannelser, netop for at sikre, at der reelt sker et løft af den forskningstilknyttede og forskningsbaserede undervisning på alle niveauer.

Det korte af det lange er, at vi langt hen ad vejen er enige i de meget ambitiøse satsninger, som ligger i hele institutionsreformen. Men det afgørende er, og vi bliver også nødt til at snakke lidt penge, at der følger udviklingsressourcer med, for det her er et løft, som ikke bare er rent organisatorisk, det er en satsning for fremtiden på viden, langt flere mennesker, og at kvaliteten skal højnes.

Denne her reform skal give et gevaldigt kompetenceløft, og jeg håber, at regeringen tænker ind, hvordan ressourcerne kommer med ud i alle de uddannelsesmiljøer, der eksisterer, og i dem, som skal skabes med denne reform.

Klaus Kjær (DF):

Danmark har stort set kun en ressource og et råstof, nemlig uddannelse og viden. Da vi samtidig har en skrantende økonomi, er det bydende nødvendigt, at den uddannelsesmæssige struktur indrettes mest hensigtsmæssigt.

Dansk Folkeparti er af den opfattelse, at det er samfundet og erhvervslivet, som skal sætte normerne for de uddannelser, der er behov for, ikke bare på kort sigt, men om 10 år, 15 år, 20 år og længere ud i fremtiden. Det er derfor også vigtigt, at vi lytter til de signaler, som samfundet og erhvervslivet melder ud om behovet for uddannet arbejdskraft.

Redegørelsen fra undervisningsministeren og forskningsministeren præciserer de rammer og mål, som regeringen mener skal danne grundlag for fortsat dialog mellem ministerierne, institutionerne, amterne og kommunerne, og dialogen skal inden debatten i Folketinget konkretisere muligheder for centerdannelser og andre former for tværinstitutionelt samarbejde.

Redegørelsen er således et udtryk for regeringens ønske om, i hvilken retning uddannelsesstrukturen bør udvikle sig, men går ikke konkret ned i detaljen. Dansk Folkeparti kan følge redegørelsen et stykke ad vejen. Vi er således enige i tendensen til, at der i højere grad må ske en centralisering af de længerevarende uddannelser. Vi mener også, at der, for så vidt angår de korte og mellemlange uddannelser, sker en øget regionalisering.

Dansk Folkeparti er imidlertid ikke så begejstret for tanken om dannelsen af store uddannelsescentre med et hav af tilbud, hvor den enkelte studerende ligesom kan skræddersy sin egen uddannelse eller måske ligefrem tilrettelægge et livsvarigt uddannelsesforløb, den såkaldt vertikale sammenhæng i det korte eller mellemlange uddannelsesforløb.

En sådan afprøvning og afklaring af uddannelsesmuligheder bør ske på et tidligere niveau, f.eks. gennem 10.-kl.-centre, som er blevet meget populære i kommunerne, men i hvert fald ikke i midten af en påbegyndt egentlig uddannelse.

Dansk Folkeparti er snarere tilhænger af en styrkelse af den horisontale sammenhæng, men forstået på den måde, at det offentlige nødvendigvis ikke behøver at finansiere overbygning på selve grunduddannelsen. En sådan efteruddannelse ville lige så godt kunne ske i arbejds-giverregi og måske mere målrettet efter den enkelte virksomheds præcise behov, ikke forstået på den måde, at uddannelsen skal ske hos arbejdsgiveren, man kunne udnytte de eksisterende uddannelsessteder, men skræddersyet til netop den virksomhed.

I den forbindelse vil jeg godt henlede opmærksomheden på bacheloruddannelsen, som ikke ligefrem har været nogen stor succes hos arbejdsgiverne. De føler, at de hverken får fugl eller fisk ved at ansætte en studerende, eller bacheloruddannet person. De vil hellere satse på enten en kandidatexamen eller en uddannelse af kortere varighed, men med specifik mulighed for efteruddannelse i arbejdsgiverregi.

Noget andet er, at der bør ske et øget samspil mellem forskningen og ikke blot de mellemlange uddannelser, som der lægges op til i rapporten, men også de lange uddannelser. Således bør forskningen i højere grad indgå i undervisningen, så det faglige niveau kan højnes og udvikles, og kvaliteten dermed øges.

Som nævnt går Dansk Folkeparti ind for en styrkelse af det regionale tilsnit, for så vidt angår de korte og de mellemlange uddannelser. Vi mener, at disse uddannelser fortsat overvejende skal ske i de selvejende institutioner, hvor det faglige indhold fastsættes centralt og metode og pædagogik bevares i overensstemmelse med skolens og egnens traditioner.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg synes, der var nogle lidt foruroligende, helt generelle betragtninger i hr. Klaus Kjærs tale, nemlig at ud over grundforløbet af de videregående uddannelser, som staten skulle betale, måtte det være arbejdsgiverne eller andre, der skulle betale det andet.

Skal det forstås sådan, at alt ud over en basisuddannelse, f.eks. til bachelorniveau, skal brugerfinansieres? Er det sådan, det skal forstås, for ellers har jeg ikke rigtig forstået budskabet i hr. Klaus Kjærs tale? Det lød, som om det var alt ud over bachelorniveau, som faktisk skulle privatfinansieres, for det skulle staten ikke have noget med at gøre. Eller er der noget, jeg har misforstået?

(Kort bemærkning).

Klaus Kjær (DF):

Til fru Elisabeth Arnold har jeg bare den bemærkning, at det er jo ikke et must eller et enten-eller for Dansk Folkeparti.

Det, jeg fremdrog som eksempel, f.eks. med hensyn til bachelorgraden, var, at jeg tror, at en arbejdsgiver ville have mere glæde af eksempelvis en ingeniøruddannet på grundniveau, hvor han så finansierer en videreuddannelse målrettet netop med henblik på, hvad han skal bruges til, frem for at ansætte bacheloren med en bred, men ikke tilbundsående uddannelse.

Finansieringen? Jamen den kunne jo passende ske gennem arbejdsgiveren, men der kunne da også ske det, at den uddannede selv finansierede resten af sin uddannelse. Guleroden til at gå videre i sin uddannelse skulle selvfølgelig være øget kompetence, øgede lønninger osv., men det er ikke nødvendigvis en samfundsopgave at videreforsiere overbygningen på en uddannelse.

Man må tilrettelægge uddannelsesforløbet fra starten, og så må man undervejs se, hvordan det så er muligt for den enkelte arbejdsgiver, offentlig eller privat, specifikt at udvikle sin arbejdskraft.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg vil nødig beskyldes for unødigt trætte, men jeg synes faktisk, at svaret var endnu mere foruroligende end den første del af ordførertalen, for det fremgik jo faktisk af hr. Klaus Kjærs svar, at alt ud over bachelorniveau måtte man

regne med at skulle finansiere selv enten ved egne midler eller ved arbejdsgiverens midler.

Sådan måtte jeg forstå det.

Susanne Clemensen (CD):

Jeg vil gerne starte med at takke undervisningsministeren og forskningsministeren for den opfølgende redegørelse om de videregående uddannelsers institutionelle struktur.

Der er gået et år, siden den første redegørelse om emnet kom, og det har betydet en ganske lang periode med mulighed for debat både i uddannelsesverdenen, i organisationerne og i samfundet som sådan.

CD tog godt imod den første redegørelse i den forstand, at den gav en udmærket analyse og fremlagde metoder og modeller som et udmærket grundlag for diskussionen. Vi synes måske nok, at hele diskussionen burde have været sat i gang noget før, for det har længe været klart, at den danske institutionsstruktur er vokset vild og trænger til beskæring og oprydning. Det havde også været en fordel, hvis der havde været en mere grundlæggende og overordnet debat, før det syddanske universitetsprojekt blev søsat.

Problemet er, at snart sagt enhver flække landet over har villet have sin egen uddannelsesinstitution med det resultat, at vi nu står med en bestand af alt for små enheder, der ikke er bæredygtige, hverken fagligt, økonomisk eller socialt. Det skal der rettes op på, det er budskabet i både den oprindelige og den opfølgende redegørelse, og CD kan ikke være mere enig.

Det er på høje tid at få ryddet op og skabt ny dynamik ved at samle kræfterne i stedet for at tynde dem ud. Der er ganske enkelt brug for en ny institutionel ramme for at kunne nå en række uddannelsespolitiske mål, der er bred tilslutning til. Der er naturligvis stadig hensyn, der skal tages til den geografiske spredning, men i CD kan vi ikke forholde os til det punkt som noget helligt eller urørligt, der overskygger alle andre hensyn. De løsninger, man finder frem til, må først og fremmest sikre de overordnede hensyn til kvalitet og bæredygtighed, for ellers er vi jo lige vidt.

Ikke mindst er der behov for at rydde op i de erhvervsrettede uddannelser. Der er alt for mange institutioner, der tilbyder de samme ting i forskellig indpakning. Der er brug for stærkere faglige miljøer og en højere grad af styring, og der er også alt for mange blindgyder, fordi problemerne i forbindelse med bachelorgraden

ikke er blevet afklaret. Det er nogle af de synspunkter, der er kommet fra arbejdsgiverside, hvor man foreslår, at der oprettes fire organisatoriske akademcentre, hvor alle de uddannelser, der ikke hører under universiteterne, samles og koordineres. Man skal altså samle erhvervsskoler og erhvervsgymnasiale uddannelser, AMU-centre og erhvervsrettede korte og mellemlange videregående uddannelsesinstitutioner vertikalt. På den måde kommer der et synligt flow mellem de forskellige niveauer, som kan gøre de pågældende uddannelser mere attraktive, et af de uddannelsespolitiske mål, alle er enige om. I CD ser vi mange positive ting i de tanker, der er om en udbygget udgave af CVU-modellen, som redegørelserne opererer med.

I CD ønsker vi at bevare universiteterne, hvor man først og fremmest udbyder de 5-årige kandidatuddannelser og forskeruddannelser, men er mindre optaget af at lade folk stige af på bachelorniveauet. De initiativer, der er i gang for at få en forbedret uddannelsesvejledning, skulle også gerne virke i den retning. Der skal udføres grundforskning på højt internationalt niveau ved vore universiteter, og resultaterne skal formidles gennem uddannelserne og ved samarbejde med virksomheder og institutioner.

Universiteterne skal også fremover kunne tilbyde nye kandidatuddannelser som overbygning på professionsrettede mellemlange uddannelser. Det kræver, at meritten er fastlagt, og det kræver, at man løser problemet med at få indført en status som professionsbachelor. Det er CD indstillet på at være med til på den udtrykkelige betingelse, at kandidatuddannelsernes kvalitet ikke forringes. Det er snarere en styrkelse, der er brug for.

Udviklingen er allerede i gang, og CD opfordrer til, at f.eks. kandidatuddannelsen i sundhedsfag som overbygning på de mellemlange videregående sundhedsuddannelser også hurtigst muligt udbydes ved Københavns Universitet. Både Aarhus og Odense Universiteter har allerede indført en sådan mulighed for sygeplejersker, fysio- og ergoterapeuter og jordemødre. Denne uddannelse kan opfattes som led i oprustningen af de mellemlange videregående uddannelser, og evalueringer har jo påvist et behov for, at lærerne ved MVU-institutionerne bliver akademikere, så institutionerne bl.a. på den måde bliver forskningstilknyttede.

Opfølgingsredegørelsen har medtaget sektorforskningsinstitutionerne, og CD er enig i at

styrke en horisontal og tværfaglig universitetsmodel med mere samarbejde mellem de to typer af institutioner. Sektorforskningsinstitutionerne vil efter vores opfattelse glimrende kunne indgå i undervisningen af de studerende ved LVU. Aktuelt og konkret ønsker CD en styrkelse af det tværfaglige samarbejde på LVU-niveau gennemført ved at oprette et center for folkesundhedsvidenskab i Kommunehospitalets bygninger. Det er en enestående chance, og vi har faktisk netop fremsat et beslutningsforslag herom.

Den nye redegørelse er på flere måder mere fredelig end den første; væk er både pisk og gulerødder. Men ramaskrigene er alligevel ved at komme, bl.a. fra seminarieverdenen. I Jyllands-Posten fra i fredags var Venstres hr. Anders Mølgaard citeret for at sige, at ministeriet ligefrem havde startet en punisk krig. Jeg håber i hvert fald, det er den sidste og ikke den første.

Avisen skrev, at kritikken haglede ned over det udspil, Undervisningsministeriet lige havde udsendt om en ny struktur inden for forskning og pædagogik og efteruddannelse af lærere og pædagoger. I den forbindelse har det ærgret mig lidt, at det udspil, der er sendt ud, og som pressen kunne skrive skulle indgå i debatten her, har jeg som uddannelsespolitisk ordfører ikke fået.

Umiddelbart synes jeg ikke, det er nogen god idé at fjerne lærernes efteruddannelse fra seminarierne. Hvad skulle man det for? Danmark skal ikke have flere institutioner, som der er lagt op til, tværtimod; men et koordinerende organ, et fælles tilmeldingssekretariat for efteruddannelse for både pædagoger og lærere kan være rationelt, og det kan der være god brug for. Desuden skal man også huske, at det faktisk indgår i seminarielærernes lektorbedømmelse, at de skal have beskæftiget sig med efteruddannelse, så af den grund er det ikke særlig hensigtsmæssigt at fjerne efteruddannelsen fra seminarierne.

Ideen om Danmarks Pædagogiske Universitet er måske fornuftig nok, men CD vil have mulighed for nærmere overvejelser, før vi melder ud på den front.

Grundlæggende er CD optaget af at samle alle kræfter om at få gennemført hårdt tiltrængte forbedringer af vores uddannelsessystem med et bredest muligt flertal; det hele skulle nødvendigvis falde sammen som en ballon, luften siver ud af. Men først skal der skabes klarhed. Hvad

gør man, hvis nogen ikke indgår aktivt i om-lægningerne? Skal de tvinges, eller hvad har regeringen tænkt sig? Hvordan sikrer man, at en ny institutionsstruktur bliver nationalt sammenhængende og styret af faglige og saglige sammenhænge? CD ønsker ikke en regionalisering af uddannelser med stærk amtslig styring.

Hvilke godkendelsesprocedurer bliver der tale om? Hvad skal en rammelovning i givet fald indeholde? Er det en mulighed at udbygge ideen om udviklingskontrakter til også at omfatte andre institutioner end universiteterne? Er der områder, der bør skifte ressort? Her tænker jeg f.eks. på AMU.

Der er mange spørgsmål, der trænger sig på, men i CD vil vi som sagt medvirke positivt til, at det, der efter min opfattelse er begyndelsen til den største uddannelsesreform i årtier, ikke drukner i en uløselig strid om særinteresser. Det er helheden og kvaliteten, der tæller.

Elisabeth Arnold (RV):

I de fleste andre lande må unge flytte langt væk hjemmefra, når de skal have en videregående uddannelse, men sådan er det ikke i Danmark. Vi har universiteter, handelshøjskoler, sygeplejerskoler, seminarier spredt fra Aalborg til Tønder, fra København til Esbjerg, og det er faktisk godt, det er sådan. Det sikrer, at alle kan få en uddannelse, også uden at rive teltpælene helt op på et tidspunkt i deres liv, hvor de måske ikke er rede til det, og det sikrer samtidig uddannelsesstederne et bredt rekrutteringsgrundlag.

Der er ingen tvivl om, at uddannelsesstedernes geografiske spredning er en vigtig del af forklaringen på det generelt høje uddannelsesniveau i Danmark; men mange internationale undersøgelser har også vist, at niveauet på nogle danske uddannelser er for ringe, og helt givet er det, at uddannelsesstederne mange steder er meget små. Man mangler kolleger, man kan diskutere med, blive provokeret af, konkurrere med og blive kritiseret af. Der mangler ofte det, man på de store institutioner kalder en kritisk masse, og derfor kan det være svært at holde den faglige udvikling i gang og kvaliteten i topform, hvis man er helt isoleret med ganske få kolleger. Det er de udfordringer, vi står over for.

Det kunne være fristende – og der er også nogle, især fra arbejdsgiver- og industriside, som har sagt, at nu må vi gøre det – at nedlægge nogle af alle de små institutioner, og det har

man naturligvis også frygtet i uddannelsesverdenen, især efter den første institutionsredegørelse, som kom for et års tid siden; men det er glædeligt, at det har vist sig i debatten, at der er stor opslutning til, at et decentralt uddannelsessystem er godt. Det er godt af mange grunde: dels fordi der altid er mulighed for at få en uddannelse for unge mennesker, som kan starte et uddannelsesforløb lige efter skolen, dels fordi det også er vigtigt for byerne rundt omkring i landet at have en uddannelsesinstitution, som kan tiltrække gode skatteydere, så der er mulighed for at fastholde ungdommen i byen. I det hele taget er det godt for byens identitet, at der fastholdes nogle uddannelsesinstitutioner på et højere niveau end blot grundskolen.

Jeg tror i virkeligheden ikke, der er ret mange, der tør se i øjnene, at man skulle gå i gang med at lave en koncentration og en sammenlægning af institutioner med nedlæggelser til følge. Jeg har i en kort bemærkning tidligere i dag beskrevet, hvordan vi for 10 år siden nedlagde seminarier i Danmark, hvilket var en utrolig smertefuld proces, som jeg bestemte ikke er glad for at have været med til i sin tid. Så undskyldning er hermed givet.

Men tilbage til uddannelsesredegørelse nr. 2.

Når vi nu ikke kan nedlægge institutioner, hvad skal vi så gøre for at forhøje kvaliteten? Det er nemlig kvaliteten, det drejer sig om, også for at få sammenhæng i uddannelsessystemet. Her er planen om de centrale videregående uddannelsesinstitutioner en oplagt mulighed, som vi gudskelov kan se også her slået an mange steder, hvor man på helt frivilligt grundlag nu er i gang med at samle sig om sådanne centre, hvor man snakker sammen på tværs og også prøver at få forankring både nedadtil i fødekæden og opadtil i den højere del af uddannelsessystemet.

På teknologiområdet er der selvfølgelig også eksempler på dette, og jeg vil også her fremhæve det forslag til et pædagogisk universitet, som er udsendt fra Undervisningsministeriet. Jeg har selv været lidt overrasket over den negative omtale, der har været i medierne af dette forslag, for jeg må da sige, at hvis man ser på den nuværende struktur, er det et oplagt sted at lave en ny overbygning og foretage en opkvalificering, en opgradering af den del af uddannelsessystemet og sige: Her har vi noget, som en masse gode kræfter arbejder på rundt omkring i landet. Lad os lave et center, hvor også alle de gode kræfter, der arbejder med denne

forskning, kan samarbejde og kan sprede deres gode viden ud til seminarierne til gavn for de lærerstuderende. Jeg synes; man skal lægge vægt på, at det er opkvalificering, det er kvaliteten, der er det vigtige, og hvilken form vi så kan finde frem til, må jo afgøres i en dialog mellem de involverede institutioner og ministeriet.

Der ligger, så vidt jeg ved, et udkast, en skitse til et forslag om, hvordan man kan gøre sådan noget, så jeg synes, det må være for tidligt at begynde at trække blank. Lad os i stedet for sige: Nu sætter vi en dialog i gang, og så skal vi nok finde et udmærket arrangement, som kan være til glæde for både de ansatte, forskerne og de studerende, der skal leve med systemet – og naturligvis også for de elever, der skal have de meget bedre lærere, de får af det i løbet af nogle år.

På andre områder, især når vi taler om de mellemlange videregående uddannelser, har der været talt meget om de såkaldte professionsbachelor og værdien af den forskningsbaserede undervisning. Fra radikal side er vi meget interesserede i, at hele uddannelsessystemet ud over ungdomsuddannelserne får en grad af forskningsbaseret. Det er et ambitiøst mål, men det er også et vigtigt mål, hvis vi skal undgå blindgyder i uddannelsessystemet.

Vi accepterer ikke, at der er uddannelser, man tager, hvor man ikke kan komme videre på en eller anden måde. Man skal kunne komme videre i uddannelsessystemet, eventuelt efter en pause, eventuelt efter en tid på arbejdsmarkedet, når man synes, at nu kan man klare en bid til, og at man endnu ikke har fået udnyttet alle sine evner til det alleryderste. Derfor er vi meget interesserede i, at forskningsbaseret undervisning på en eller anden måde bliver udbredt længere ned i uddannelsessystemet og ikke blot er koncentreret til det, vi normalt har som hjemsted for den forskningsbaserede undervisning, nemlig universiteterne.

Vi har haft en ganske udmærket konference om begrebet forskningsbaseret undervisning her for nogen tid siden i Folketinget, og det var en meget spændende oplevelse at høre især de studerende, hvordan de opfattede den forskningsbaserede undervisning som noget, der fik nakkehårene til at rejse sig; som noget, der gav det faglige sus; som noget, der gjorde, at de pludselig fandt ud af, hvad det var, der var enormt spændende ved det studium, de havde valgt, fordi der var nogle spændende, engage-

rede, dybt involverede, dygtige forskere, der underviste dem på nogle frontlinjer på det fag, de havde valgt.

Hvis man på en eller anden måde også kan få bragt forskningsvinklen ind i de mellemlange videregående uddannelser, der i dag ikke har den, ville vi synes, det var et fornemt mål at stræbe efter, og fra radikal side vil vi gøre, hvad vi kan for at få det aspekt ind i de mellemlange videregående uddannelser. I øjeblikket vil det selvfølgelig være sådan, at der vil være en forskel på universitetsbachelorerne, som er sikret en forskningsbaseret undervisning og er garanteret adgang til at færdiggøre deres kandidatuddannelse på universiteterne, på den ene side, og det, vi kalder professionsbachelorerne, der har en uddannelse, som på forhånd er gearret til at gå ud i en bestemt profession i erhvervslivet, på den anden side. Vi ønsker, at det på længere sigt skal være sådan, at professionsbachelorer får en forskningsbaseret undervisning og også får muligheder for at gå ind i kandidatuddannelser uden alt for mange ekstra kurser og uden alt for meget tab af indsats i det tidligere forløb.

Blindgyder er som sagt noget, vi meget nødig ser. Den bedste måde at få udnyttet vore ressourcer på er at sikre, at alle får udnyttet deres evner og talenter så langt som overhovedet muligt i uddannelsessystemet, og vi ser derfor også frem til den næste redegørelse fra undervisningsministerens side om meritoverførsel mellem de forskellige dele af uddannelsessystemet. Det er jo det, der kan sørge for, at vi overhovedet får udnyttet alles evner så langt som overhovedet muligt.

I modsætning til Dansk Folkepartis ordfører vil jeg blot sige, at begrebet livslang uddannelse jo ikke betyder, at man skal være i uddannelse uafbrudt hele livet og hæve SU, fra man går ud af 9. klasse, og til man kan hæve sin folkepension.

Idealet må være, at man tager en uddannelse på det niveau, man synes, man kan klare økonomisk, menneskeligt, så langt kræfterne rækker, og bruger den uddannelse, indtil man finder ud af, at nu er der noget, man mangler, nu vil man gerne gå videre i systemet. Man mangler endnu en overbygning, man mangler et krydderi på sin uddannelse og skal nu videre, fordi man har kræfter til noget mere. Den form for uddannelsesplanlægning, som kommer hen ad vejen, går vi varmt ind for skal være et tilbud til alle danskere, uanset hvilket niveau de er startet på.

Som sagt afventer vi spændt meritredøgørelsen, fordi den vil give nøglen til nogle af de udnyttelser, vi kan få af uddannelsessystemets store decentralisering.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Fru Elisabeth Arnold talte pænt om et decentraliseret uddannelsessystem. Nu er det jo ikke helt ligegyldigt, hvad fru Elisabeth Arnold siger. Det Radikale Venstre spiller en vigtig rolle i dansk uddannelsespolitik.

Hvordan forholder fru Elisabeth Arnold sig til et kommende Dansk Pædagogisk Universitet? Er det et universitet, der skal samle, centralisere al pædagogisk forskning i Danmark, eller er ønsket, at vi får flere centre for pædagogisk forskning? Det er det ene.

Det andet er: Når fru Elisabeth Arnold taler om forskningsbaseret uddannelse og vigtigheden deraf, indebærer det så også, at fru Elisabeth Arnold vil sikre, at danske folkeskolelærere fortsat kan basere deres efteruddannelse på en forskningsbaseret undervisning?

(Kort bemærkning).

Klaus Kjær (DF):

Vil fru Elisabeth Arnold ikke medgive, at der altså er personer, som har gjort det til en livsstil at studere gennem hele livet, og vil fru Elisabeth Arnold ikke medgive, at sådanne uddannelsescentre, hvor man vertikalt kan surfe rundt og snuse til forskellige fagområder inden for den samme uddannelse, netop øger en sådan tilbøjelighed hos visse personer til aldrig at få endt et uddannelsesforløb, men netop bestyrker dem i at fortsætte den stil? Det er jo rene og skære udgifter for samfundet.

Vil fru Elisabeth Arnold ikke hellere gå ind for, at unge mennesker i løbet af kort tid får gennemført en uddannelse på så højt et niveau som muligt, og at de hurtigst muligt kommer i erhvervsarbejde og igennem det får styrket deres uddannelse yderligere?

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Til hr. Søren Kolstrup vil jeg med det samme komme med en bekendelse: Jeg er ikke uddannet seminarielærer eller pædagog. Jeg er en af de få radikale, som ikke er det, og jeg vil derfor blot sige, at jeg ikke vil kaste mig ud i lange forklaringer om, på hvilket niveau man kan tage sin efteruddannelse, og hvor den skal lig-

ge. Jeg vil blot sige, at der er udsendt en skitse til et udkast til et oplæg til en samling af den pædagogiske forskning her i landet. Og jeg synes, at vi skal lade de involverede parter, nemlig seminarierne, Danmarks Lærerhøjskole og de øvrige interessenter, komme med deres bidrag til, hvordan sådan noget skal se ud i fremtiden.

Jeg har ikke nogen færdig mening om det. Jeg synes bare, at det er et oplagt område, hvor man måske kan samle noget forskning op, som har været meget spredt, og jeg har ikke noget som helst forbehold over for, at der også foregår god, pædagogisk forskning på universiteterne. Der er for mig ingen problemer i, at det foregår flere steder i landet.

Jeg synes bare, at det ville være ærgerligt, hvis der var steder, hvor der foregik noget, som ikke blev brugt, eller som ikke blev formidlet til en bredere kreds. Så tror jeg ikke, jeg kan komme længere i mit svar til hr. Søren Kolstrup.

Til hr. Klaus Kjær vil jeg blot sige, at SU-systemet og andre optagelseskrav på universiteterne jo sætter en grænse for, hvor lang tid man kan studere. Så skal man i hvert fald have nogle helt specielle ordninger, hvis man kan gå hele livet og studere. Sådan er det ikke mere. Sådan var det for mange år siden; da var der noget, der hed evighedsstudenter.

Men vores uddannelsessystem er jo andet end blot dette med de forskellige moduler, vi har i korte og lange videregående uddannelser; der er efteruddannelser, der er åben uddannelse.

Jeg synes, vores uddannelsessystem i Danmark skal være et stort marked, for min skyld gerne et supermarked, men hvor man for nogle af varerne betaler mere, end man gør for andre. Og der er også tilbud, som man kan bruge i en senere alder, hvor man gerne vil bygge oven på den uddannelse, man har i forvejen, og jeg synes, det er udmærket, at vi har et meget varieret og et meget bredt udbud af uddannelsesstilbud.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Jeg skal takke for fru Elisabeth Arnolds bemærkning. Jeg synes, det var vigtigt, der blev sagt fra radikal side, at man på den ene side kan få et løft ved at danne et pædagogisk universitetscenter, og samtidig kan man godt have pædagogisk forskning en lang række andre steder, så vi ikke falder for den dér med, at stort er godt for enhver pris.

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):
Så er det hr. Søren Kolstrup som ordfører.

Søren Kolstrup (EL):

Den dagsorden, der er sat i dag, er bestemt ikke Enhedslistens kop te. Vi havde ønsket en noget anden rækkefølge i debatten. Vi hører til dem, der frygter, at den megen tale om institutioner kan indebære standardiseringer. Moduleringer kan indebære tab af kvalifikationer, tab af miljøer.

Men når det så er sagt, synes jeg, der har været to lyspunkter i den her debat. Det ene var Venstres indlæg. Venstres ordfører, fru Hanne Severinsen, talte om decentralisering, regional lighed. Fru Hanne Severinsen talte om den enkelte institutions identitet. Jeg synes, det er vigtigt at konstatere, at det nærmest var Foreningsvenstre, der her førte ordet. Det var rart at høre og et lille lyspunkt i dansk uddannelsesdebat.

Et andet lyspunkt var, at hr. Brian Mikkelsen fra Det Konservative Folkeparti talte om, at det var vigtigt, at også de studerende havde noget at skulle have sagt, hvis man fusionerer. Jamen jeg vil sandelig huske en sådan bemærkning, også hvis vi en gang til skulle opleve store fusioner ledet af stærke ledelser.

Men når det så er sagt, vil jeg præcisere Enhedslistens syn på debatten. Vi tror ikke, at tvungne fællesskaber eller samarbejder i sig selv fører til noget godt. Vi vil stærkt advare mod at bruge økonomisk pression, kontrakter og udviklingsprogrammer til at tvinge institutioner sammen, og vi synes, det er godt, hvis man virkelig tager det alvorligt, at det skal ske ad frivillighedens vej.

Det bedste middel til at sikre udviklingen af faglige miljøer er nu engang at sikre de studerende og de ansatte reel og direkte indflydelse, altså at opbygge faglige miljøer.

I det hele taget er de studerendes demokratiske rettigheder meget overset i institutionsdebatten. Fusioner, sammenlægninger og skabelse af nye, tunge og fjerne bureaukratier vil ofte fjerne rester af studenterindflydelse på de videregående uddannelser. Jeg har tidligere nævnt i debatten her i dag, at fusionen, dannelsen af Sydjysk Universitetscenter, for os er et skræmmebillede af, hvordan en sådan proces ikke skal foregå. For Enhedslisten er det ultimativt, at de studerendes rettigheder sikres, hvis man vil i gang med at etablere centre rundt omkring.

Der er også egns politik i den her debat, regional udviklings politik, og jeg har forstået på debatten hidtil, at der i hvert fald fra både Det Radikale Venstres og Venstres side er interesse for at fastholde det eksisterende antal institutioner.

Enhedslisten ønsker at sikre, at der også er uddannelsesmuligheder i hele landet, ikke kun i de store byer. For os er det derfor vigtigt, at man ikke med redegørelsen i hånden kan gå i gang med at lukke seminarier eller andre institutioner. Det er betryggende, hvis noget sådant ikke er tilfældet.

Der har i forbindelse med denne debat været talt om bachelors. Enhedslisten er også tilhænger af et sådant system, men vi er nervøse for, at debatten bliver forceret. Det grundlæggende spørgsmål, der må stilles, er: Hvilke uddannelser ønsker vi? Skal sygeplejersken være halvt-læge på bekostning af det, som sygeplejerskeuddannelsen normalt står for?

Vi mener målet er, at man opruster de enkelte uddannelsers særpræg, og derefter kan man diskutere sammenlægninger. Så vi vil advare mod, at debatten her fører til en standardisering og tab af særpræg.

Vi vil gerne være med til at tale om merit-overførsler. Der bør skabes faste rammer for overførsel af merit fra bestemte mellemlange uddannelser til bestemte lange uddannelser. Jeg sagde fra »bestemte« mellemlange til »bestemte« lange uddannelser. I dag er systemet i princippet baseret på individuelle bedømmelser på universitetet, og det er selvfølgelig ikke tilfredsstillende, det kan vi godt se.

Men i øvrigt kan jeg ikke lade være med at undre mig over, at man i redegørelsen generelt taler om at opgradere uddannelsesniveautet, mens man en sætning længere nede ønsker at likvidere lærernes forberedelsestid. Det hænger altså ikke sammen.

Til sidst vil jeg lige komme med en par bemærkninger om Dansk Pædagogisk Universitet. I Enhedslisten er vi nervøse for det oplæg, den skitse, der ligger. Okay, det er kun en skitse, men en skitse kan også binde. Vi har sympati for tanken om at skabe et pædagogisk universitetscenter, men der er nogle forhold, som vi gerne vil sikre os, for at det kan blive en lykkelig proces.

Det ene er, at den forskning, der foregår inden for pædagogik, psykologi m.m., ikke bliver centraliseret på et pædagogisk storuniversitet.

For det andet: Vi savner løfter om ressourcer til etablering af et pædagogisk universitetscenter.

For det tredje: Vi ønsker ikke at skære forbindelsen over mellem efteruddannelse af danske folkeskolelærere og forskning. Vi mener, at det miljø, der hidtil har været opbygget omkring DLH, har været af enestående karakter og givet danske folkeskolelærere en enestående mulighed. Og derfor skal vi fortsat ikke blot fastholde, men udbygge folkeskolelærernes efteruddannelsesmuligheder, også med hensyn til at få en forskningsbaseret uddannelse og ikke blot forskningstilknyttet. Det vil jo være en devaluering.

For det fjerde vil vi undgå, at man kommer ind i en fusion, som sker på en sådan måde, at man taber den forskning, der foregår af pædagogik og psykologi på f.eks. Roskilde Universitetscenter og andre steder.

Grundlæggende vil jeg sige, at institutionsredegørelsen har bragt de værste anelser frem hos os, i hvert fald til at begynde med. Jeg er en lille smule mere beroliget efter den her debat. Jeg har nævnt Venstres indlæg. Jeg nævnte en passant hr. Brian Mikkelsen, der på et enkelt punkt havde en lidt mild tone i dag. Og endelig hørte jeg også Det Radikale Venstres udtale, at man f.eks. ikke ville en centralisering af dansk pædagogisk forskning for enhver pris, men kunne tænke sig flere centre. Også det synes jeg lød beroligende.

Så måske ser det ikke helt så slemt ud, som jeg havde frygtet.

(Kort bemærkning).

Klaus Kjær (DF):

Hr. Søren Kolstrup taler om at sikre de studerendes indflydelse. Mener hr. Søren Kolstrup også, at det skal gå på uddannelsens faglige indhold og struktur, eller skal det blot gå på pædagogik og metode i uddannelserne?

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Det skal gå på metode og pædagogik, men også på det faglige indhold, så vi hele tiden sikrer os en fornyelse af det faglige indhold og sikrer os, at de erfaringer og indsigter, som studerende har, bliver udnyttet så godt som vel muligt. Men selvfølgelig inden for den gældende lovgivnings rammer og de ambitioner, der ligger deri.

(Kort bemærkning).

Klaus Kjær (DF):

Jeg kan forstå på hr. Søren Kolstrup, at han mener, at det er de studerende, der skal fastsætte normer for erhvervslivets fremtidige behov for de studier og de erhvervsrettede aktiviteter, der fremover skal ske her i Danmark.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

De studerendes erfaringer og potentialer skal udnyttes fuldt ud, ja, tak.

Kim Behnke (FP):

Fremskridtspartiets ordfører, fru Merete Behrndt, sidder i øjeblikket i møde i Folketingets Socialudvalg, så jeg skal kort redegøre for Fremskridtspartiets overordnede syn på de ting, der nu er til behandling i dag.

Den redegørelse, der ligger fra regeringen, peger efter vores opfattelse i den rigtige retning. Der åbnes op for langt større fleksibilitet, der åbnes op for nye muligheder for, at man på tværs af eksisterende grænser inden for den videregående uddannelsessektor kan begynde at samarbejde, og det er ting, som vi i Fremskridtspartiet mener er fornuftige og gode.

Vi synes, at som det danske uddannelsessystem ser ud i dag, har det brug for at få foretaget en lang række forbedringer og ændringer.

Mest er vi bekymret for, at det såkaldte frie optag så småt begynder at vise en række af ulemperne. Den væsentligste ulempe er, at vi uddanner folk, primært inden for humaniora, som der ikke umiddelbart er jobmulighed til. Efterfølgende begynder vi så med såkaldte isbryderprojekter for at se, om ikke vi kan skaffe dem arbejde til trods for deres langvarige uddannelse inden for helt andre områder.

Og samtidig med at det sker, må vi erkende, at det danske samfund mangler i størrelsesordenen over 30.000 folk inden for IT-uddannelser og ingeniøruddannelser. De er ikke blevet uddannet, til trods for at der står halvtomme undervisningslokaler på ingeniørskolerne.

Fremskridtspartiets opfattelse er, at det, der er gået galt, er, at den stemning, der har været fra Folketinget og langt ud i uddannelsessystemet, har været det frie optag, hvor de studerende selv mere eller mindre frit har kunnet vælge, hvad de har lyst til.

Det frie valg er selvfølgelig et privilegium, men i og med at det er Folketinget, der på vegne af skatteyderne bevilger pengene til uddan-

nelsessystemet, må Folketinget jo også kunne gå ind og stille krav om, at vi får uddannet folk til de områder, hvor der er beskæftigelsesmulighed, og hvor samfundet har behov, frem for at vi fastlåser ressourcer i at uddanne folk, der ikke er brug for, og så har ledig kapacitet stående på de uddannelsessteder, der rekrutterer til områder, hvor der er mangel på folk.

Derfor er det vigtigt, at vores uddannelsessystem bliver sådan indrettet, så der er den højeste grad af fleksibilitet, sådan at det, der i dag måske fremstår som det aller mest fremtidsrettede, kan ændres, når vi om 2, 3, 5 eller 10 år har en helt anden situation i samfundet.

Vores uddannelsessektor skal være i stand til hele tiden at kunne omstille sig, hele tiden at kunne tilpasse sig, sådan at de krav og behov, der er i samfundet, kan blive tilfredsstillet. Og dér kommer spørgsmålet så, om en bølge af fusioner mellem uddannelsesinstitutionerne er den rigtige løsning. Der er brug for visse fusioner, og vi er blandt dem, der er tilhængere af, at det sker på initiativ fra institutionerne selv.

Men der er så sandelig også grund til at advare imod, at man laver fusioner for fusionernes skyld, fordi det meget vel kan resultere i, at en masse tid, en masse ressourcer bruges uproductivt. Når institutionerne skal til at tilpasse sig hinandens fælles standarder, ja, så kan medarbejdere, undervisere, forskere og administrativt personale osv. få alt for stor en del af deres tid til at gå med at holde koordinationsmøder med hinanden for at få tingene til at glide.

Det er ikke noget, vi mener man skal tilstræbe, og derfor skal de fusioner kun komme, når der er et konkret behov, og ikke fordi man synes, at det er noget, der lyder smart, og fordi man kan få et nyt navn og slå sig sammen og dermed få et lidt større skrivebord.

I det hele taget mener vi, at en af manglerne i redegørelsen er, at der ikke i tilstrækkelig grad fokuseres på at få afbureaukratiseret vores uddannelsessektor.

Da vi for ca. 3 uger siden havde debatten om, hvorvidt universiteterne skulle kunne indgå disse særlige kontraktaftaler, fremkom vi med det forslag i debatten, at man, lidt inspireret af den gamle tanke om frikommuner, åbnede op for, at universiteter og andre videregående uddannelser fik en slags frikommunestatus, sådan at vi fra Folketingets side gav dem frihed til inden for nogle givne rammer selv at disponere, selv at afprøve nye metoder til at drive og ad-

ministre de pågældende uddannelsesinstitutioner.

Vi er overbevist om, at hvis man gør det, vil vi i løbet af nogle år kunne indhente erfaringer på tværs af det, vi kender i dag, på tværs af de stive strukturer, som ofte er en belastning for uddannelsesstederne.

Vi hører det igen og igen – vi læser om det hele tiden – at forskerne klager over, at de har for lidt tid til forskning; underviserne klager over, at de har for lidt tid til undervisning, alt sammen fordi de hele tiden skal sidde på deres kontor og bruge tiden til at udfylde skemaer fra Undervisningsministeriet osv.

Derfor er det vores opfattelse, at man fortsat bør overveje den mulighed, at man efter det, jeg kalder frikommunemodellen, giver en langt større frihed til institutionerne. Det er klart, at man ikke skal have en overtrædelse af grundloven eller straffeloven, men en rammeaftale. Og inden for den ramme skal institutionerne have udstrakt frihed.

Så er det vores opfattelse, at der også skal være plads til, at der er uddannelser, og at der er uddannelsesinstitutioner, f.eks. fakulteter, som udgår. I dag uddanner vi ikke nær så mange bødkere i det danske samfund, som man gjorde for 100 år siden, af den simple grund, at man – bortset fra tiden op til den tilstundende højtid her ved fastelavn – sjældent bruger trætønder til ret meget andet end udstillingsformål.

Vi opretholder jo ikke kunstigt en bødkeruddannelse, når der ikke er brug for de pågældende, og derfor skal man også med kritiske øjne kigge på det uddannelsesudbud, vi har i dag, og turde stille spørgsmålet: Er den institution stadig væk nødvendig? Er den uddannelse stadig væk nødvendig? Og hvis svaret bliver tvivl eller nej, skal man have modet til at kunne lukke for den pågældende uddannelse og dermed frigøre ressourcer til de nye områder, der hver eneste dag melder sig.

Vi er til gengæld også glade for, at nogle af de ting, Fremskridtspartiet nærmest fik tæsk – i hvert fald verbale tæsk – for at sige for 10 og 15 år siden, nu er blevet almen politik, alment accepteret.

Da vi dengang talte om, at de unge hurtigere skulle igennem uddannelsessystemet, blev der peget fingre ad os med besked om, at det sandelig var vigtigt, at de unge gik der så længe som muligt, fordi den erfaring og den indlæring, de opnåede på uddannelserne, jo gavnede dem resten af livet.

I dag erkender vi alle sammen, at med den udvikling, der er i det danske samfund, ja, så er der altså brug for, at de unge mennesker bliver hurtigere færdige med deres uddannelse, sådan at de kan komme ud og bidrage til samfundskagen.

Det er ikke længere et fyord at sige, og derfor glæder vi os over, at det også kan være med til at skærpe de unges interesse for at vælge den rigtige uddannelse første gang med henblik på, at de hurtigt kommer ud og kommer i beskæftigelse.

Men netop i erkendelse af, at samfundsudviklingen går hurtigt, skal der også være mulighed for, at man undervejs i uddannelsessystemet skifter til en anden uddannelse. Det kan være en tilsvarende uddannelse, eller det kan være en helt anden uddannelse. Og derfor støtter vi både mulighederne for, at man kan afslutte med en bachelorgrad, og at man kan overføre sin merit til en anden uddannelse, og at man i det hele taget satser på at få sig en uddannelse, som man passer til.

Vi er også lidt optaget af, at vi ikke i trangen til at få fusioneret og få etableret store institutioner kommer til at fastlåse en masse penge, en masse samfundsressourcer i mursten. Ambitionerne om, at København skal have et nyt stort universitet, måske placeret ude i Ørestaden eller et andet sted, er vi modstandere af. Det argument, at man føler, at Danmark ikke kan ses på det internationale kort, fordi vores universitet ikke er større og flottere, end tilfældet er i København, kan vi ikke rigtig lade os imponere af.

De 2-3 mia. kr., eller hvor mange penge det i alt vil komme til at koste at bygge sådan et nyt universitet, vil være bundet i mursten; de penge synes vi i stedet for skal bruges til at sikre nogle kvalitetsuddannelser, sikre en højere kvalitet i uddannelserne, sørge for, at der er dygtige undervisere på universiteterne, på de videregående uddannelser, og i det hele taget sørge for, at vi bruger de penge til at skabe menneskelige ressourcer frem for at investere pengene dødt i flere mursten.

Det må kunne lade sig gøre inden for rammerne af de eksisterende bygninger at forøge kvaliteten på uddannelserne, frem for at man blot bygger sig til nogle nye flotte paladser.

Så konklusionen for Fremskridtspartiet er, at den retning, som regeringen lægger op til i redegørelsen, støtter vi langt hen ad vejen. Vi har så en række forslag til, hvordan det kan blive

endnu bedre. Det er dem, jeg har nævnt her i dag, og vi håber, at specielt ideen om frikommunetanken for videregående uddannelser kan blive sået i regeringen og kan spire, sådan at det om et par år eller tre er en idé, som en minister også tør formulere, lige så vel som vi i dag kan høre ministre formulere det rigtige budskab om, at vi skal have så gode og så dygtige og så hurtigt uddannede unge mennesker, som det nu er muligt inden for det moderne samfund, vi lever i.

Tove Videbæk (KRF):

Denne redegørelse fra undervisningsministeren og forskningsministeren er efter Kristeligt Folkepartis opfattelse en væsentlig analyse af den problematik, der knytter sig til de videregående uddannelsers institutionelle struktur.

Vi er enige i, at det er nødvendigt med justeringer og ændringer, og at målet må være at opnå et uddannelsesmæssigt kvalitetsløft for alle uddannelsesområder.

Regionalt og erhvervspolitisk er det en styrke, at de store og en række mindre uddannelser også udbydes uden for universitetsbyerne og dermed sikrer en rimelig regional fordeling af uddannelsesmulighederne. Sådan skal det efter Kristeligt Folkepartis opfattelse fortsat være. Uddannelsesinstitutionerne i yderkantområderne har en stor lokal betydning for den geografiske og erhvervs-mæssige struktur.

Vi er enige i redegørelsens synspunkter omkring forpligtende samarbejde i regionale uddannelsescentre med sektoropdeling. Vi mener, det er nødvendigt med sektoropdeling inden for CVU-institutionerne, da de spænder over meget forskellige fagområder.

Tager man f.eks. hele seminariesektoren med alle de pædagogiske uddannelser, kan man godt forestille sig forskellige typer af centre, der f.eks. omfatter både lærer- og pædagogseminarier, altså regionale centre for læreruddannelse og pædagogik.

Disse centre for videregående uddannelser er jo også så småt ved at vokse frem. Således arbejder man med et CVU inden for netop denne sektor f.eks. i Holstebro-området, som vi har hørt. Sådanne centre vil kunne varetage hele opgaven, når det gælder lærernes grunduddannelse, efteruddannelse og videre uddannelse til og med diplomniveau.

Og det vil betyde, at de nuværende lærerhøjskoleafdelingers efter- og videreuddannelsesvirksomhed af lærerne kan overgå til disse cen-

tre, bortset fra kandidat-, ph.d.- og masteruddannelser, som vi er enige i bør foregå på det kommende Danmarks Pædagogiske Universitet, der bør have et bredt ansvar for forskning og uddannelse.

Udgangspunktet for de regionale CVU'er for lærere og pædagoger må være, at de enkelte seminarier indgår i et forpligtende samarbejde, men bevarer deres selvstændighed som selv-ejende institutioner med egen rektor og egen bestyrelse. Derved bevarer man betydningen af seminariernes beliggenhed i regionerne og forankringen i lokalsamfundet.

Noget lignende kan naturligvis udformes for andre sektorer. Således er der allerede taget hul på en anden sektor, bl.a. i Herning-Ikastområdet. Her har man allerede i næsten 1½ år arbejdet på at lave et stærkt center vedrørende handels- og ingeniøruddannelserne. Men her er man faktisk blevet hindret i at gå videre med arbejdet med at etablere et stærkt og tidssvarende center for videregående uddannelser på grund af en manglende løsning eller udmelding, som centret var blevet stillet i udsigt af Undervisningsministeriet inden udgangen af 1998. Det er trist, også set i lyset af den faldende interesse for ingeniørstudiet generelt.

I øvrigt mener vi, at det er vigtigt, at en eventuel strukturreform ikke sker hen over hovedet på institutionerne. Det ideelle må være, at eventuelle omlægninger sker på de præmisser, som man lokalt vil foretrække.

I Kristeligt Folkeparti er vi meget tilfredse med, at der i redegørelsen står, at nedlæggelse af fysiske uddannelsessteder ikke vil være et mål i sig selv. Ved en eventuel fusion bør der være en kvalitativ gevinst i forhold til institutionernes formål. Det er klart, at bevillingssituationen kan sætte naturlige grænser for den enkelte institutions virke, men for Kristeligt Folkeparti er det meget vigtigt, at institutionernes frihed ikke begrænses unødigt.

Centralistisk styre må ikke tage overhånd. Der er desværre eksempler på, at det er sket. Lad mig nævne, at undervisningsministeren for nylig har afvist at give Aalborg Universitetscenter tilladelse til at oprette en kandidatuddannelse i filosofi. Aalborg Universitetscenter er det eneste af vore traditionelle universiteter, som ikke har den mulighed. Afvisningen virker uforståelig, ikke mindst set i lyset af at Det Humanistiske Uddannelsesråd faktisk har anbefalet oprettelsen af denne uddannelse i Aalborg.

Vedrørende størrelsen af uddannelsesmiljøerne er Kristeligt Folkeparti enig i, at det i mange tilfælde er vigtigt, at miljøet har en vis minimumsstørrelse. På den anden side har der i Danmark eksisteret og eksisterer der stadig relativt små miljøer, som har opnået meget fine resultater. Erfaringer viser jo, at gennemførelsesprocenten for studerende er højere på de mindre uddannelsessteder. Så størst er ikke nødvendigvis også bedst.

Den specielle danske struktur med uddannelsesinstitutioner spredt ud over landet med så megen folkelig indflydelse og så meget engagement som muligt vil Kristeligt Folkeparti gerne være med til at værne om. Hvad angår de korte videregående uddannelser er Kristeligt Folkeparti enig i, at det er vigtigt, at der er en direkte mulighed for de unge fra deres uddannelsesplan og erhvervsuddannelsesstilbud til et videregående uddannelsesniveau.

Vedrørende de lange videregående uddannelser nævnes der i redegørelsen den udbredte brug af anvendelse af timelærere inden for visse lange videregående uddannelser. Der peges på, at de mange timer, som læses af timelærere, som jo normalt ikke er forskere, udgør et problem i forhold til målet om undervisningens forskningsbaserings.

Hertil må jeg bemærke, at problemet vel må skyldes, at forskningsbevillingerne ikke følger undervisningsbevillingerne i tilstrækkelig grad, idet man må gå ud fra, at universiteterne foretrækker at ansætte fuldtidsansatte på normal vis, dvs. med både forsknings- og undervisningsforpligtelser. Dette problems løsning fordrer derfor et konsekvent samarbejde mellem Forskningsministeriet og Undervisningsministeriet.

Vedrørende fjernundervisning finder Kristeligt Folkeparti det meget væsentligt, at vi i de kommende år får styrket fjernundervisningen, som jo dels kan være til støtte for erhvervsaktives videreuddannelse, og som dels kan give tilbud om videregående uddannelse til personer, der bor langt fra institutionerne.

I kap. 4 nævnes IT-højskolen. Det synes at være en spændende ny konstruktion. Kristeligt Folkeparti er imidlertid opmærksom på, at der i forskerkredse er en vis frygt for, at forskningen på IT-højskolen ikke bliver fri på samme måde, som den traditionelt er på universiteterne.

Kristeligt Folkeparti finder, at det er vigtigt at fastholde, at der i størst mulig grad skal være frihed for den enkelte forsker med hensyn til

valg af emner og metoder. Det ville være positivt, hvis forskningsministeren i dag kunne afkræfte disse rygter og i stedet bekræfte, at forskningsfriheden vil blive sikret, også på den kommende IT-højskole.

Vedrørende bachelorgraden: En bachelorgrad på de mellemlange videregående uddannelser mener vi vil kunne øge muligheden for en vitalisering af bachelorgraden generelt og for international anerkendelse af de mellemlange videregående uddannelser, hvilket også vil kunne lette dimittendernes adgang til job og videregående studier i udlandet. Men man skal på dette område være meget opmærksom og nøje tænke over, hvad det er, man vil, og hvorfor vedrørende dette i de forskellige sektorer.

Kristeligt Folkeparti vil medvirke positivt til, at de videregående uddannelsers institutionelle struktur fortsat kan have den størst mulige forankring i det folkelige liv, så alle vore unge med deres forskellige evner og interesser kan blive tilgodeset og dygtiggjort til gavn for dem selv og vort fælles samfund.

Undervisningsministeren (Margrethe Vestager):

Først og fremmest vil jeg gerne sige tusind tak for den fantastisk positive tone og for det store engagement, der har været i debatten i dag – et engagement, som viser, at vi fra Tingets side kan præsentere institutionerne og sektoren for en samlet forventning om deres arbejde i forhold til at indfri de overordnede målsætninger.

Det, som jo er kunststykket i forhold til den proces, vi står foran, er at forene det, at vi gerne vil styrke kvaliteten og give mulighed for, at stadig flere får en kort og en mellemlang videregående uddannelse og give muligheder for stadig uddannelse som videreuddannelse, samtidig med at vi fastholder den regionale forankring af de forskellige uddannelsesinstitutioner, vel vidende at det, at der ligger en uddannelsesinstitution, har meget stor både erhvervs-mæssig og arbejdsmarkedsmæssig betydning. At uddannelse er tilgængelig i alle dele af landet betyder meget for den unges valg af uddannelse og for, at man i det hele taget videreuddanner sig.

Den institutionsstruktur, som vi tager udgangspunkt i, er vokset frem i takt med de historiske muligheder og de historiske behov. Folketinget og vekslende undervisningsministre har taget beslutninger om, hvor de videregående uddannelser skulle placeres. Strukturen er

dannet gennem knopskydning, beskæring, podning – nogle gange har der været brugt væksthjælpere – ikke ud fra en overordnet plan, ikke ud fra en masterplan om, hvordan strukturen skulle være inden for kongeriget, men tingene er vokset i forhold til den viden og det udsyn, der har været på det givne historiske tidspunkt. Dermed er vor institutionsstruktur blevet en kompleks størrelse, som på én gang er udtryk for noget, vi har villet, men også er udtryk for en vis tilfældighed.

Den sektor, som vi taler om, skal rustes til flere studenter. Og når vi skriver det i redegørelsen, så tilføjer vi, at det betyder, at der skal skabes attraktive uddannelsesmiljøer inden for de mellemlange og de korte videregående uddannelser. Og hvorfor så det?

Jo, fordi vi forestiller os, at en stor del af ambitionen om, at 50 pct. af en årgang får en videregående uddannelse, skal rettes mod de korte og de mellemlange uddannelser. Pointen er jo ikke at gøre alle til akademikere, men at give så mange som muligt den videregående uddannelse, som de og som samfundet har brug for.

Jeg tror ikke, at vi kan styre de unges søgning til uddannelserne. Og jeg tror heller ikke, at vi skal forsøge på det. Men jeg tror, at vi kan gøre de korte og de mellemlange videregående uddannelser så attraktive, at flere ønsker en sådan uddannelse. Jeg tror, et centralt element for de unge er: Hvad er udviklingsperspektivet? Hvad kan jeg, hvis jeg vil videre i forhold til en kort eller en mellemlang uddannelse?

Og de skal på forhånd kunne se: Hvad er det for en vej, jeg kan gå i forhold til den uddannelse, f.eks. professionsrettet, som jeg opnår?

Først og fremmest skal de selvfølgelig kunne se, hvordan de kan komme videre med deres teoretiske kompetenceopbygning. Uddannelserne skal give mulighed for videre uddannelse. De skal fremstå som klare og være attraktive muligheder. Og det tror jeg er en grundlæggende betingelse for, at vi kan opfylde vores ambition.

Men det er jo stadig væk givet, at vi må sikre, at både de korte og de mellemlange videregående uddannelser står som egentlige uddannelser og ikke som forskoler eller som meritgivende forløb eller som moduler, men som færdige uddannelser, som giver baggrund for at udøve en profession.

Men det er jo ikke kun strukturen, der får de unge til at søge en uddannelse. Studiets tilret-

telæggelse, studiemiljøet, de faglige udfordringer spiller en afgørende rolle. Og derfor er kerne i debatten i dag, hvordan vi gennem tilrettelæggelsen af de overordnede rammer og strukturen kan gøre studieopholdet på en kort/mellemlang videregående uddannelsesinstitution stadig bedre.

En anden pointe i redegørelsen er, at vi ønsker, at det landsdækkende udbud af videregående uddannelser skal bevares, samtidig med at vi ønsker større uddannelsesmiljøer. Som flere har nævnt her fra talerstolen, kan det umiddelbart synes modsætningsfyldt. Men derfor understreges det også meget tydeligt som et af redegørelsens helt centrale elementer, at dannelsen af centre for videregående uddannelsesinstitutioner gennem fusioner ikke betyder nedlæggelse af uddannelsessteder. Hverken uddannelserne, de unge, regionerne eller arbejdsmarkedet vil være tjent med en sådan udvikling.

Der skal være tilbud i hele landet af mange grunde, men især fordi der skal være liv, udfordringer og beskæftigelse i hele landet. Dette land er ikke af geografiske årsager ubeboeligt i visse dele, og derfor skal vi også passe på, at vi ikke via vores uddannelsespolitik gør nogle ting til en ødemark, tværtimod. Jeg tror, at udbygningen af uddannelsesstilbudet i regioner med begrænset erhvervsudvikling og befolkningsgrundlag kan være et udviklingspotentiale i sig selv. Og derfor må vi ikke kun have uddannelsespolitiske vurderingskriterier i denne sag. Vi må også respektere de regionalpolitiske, erhvervspolitiske og arbejdsmarkedspolitiske vurderinger, som også vil spille ind.

Det er efterhånden ved at være et stykke tid siden, at redegørelsen blev afgivet den 4. november 1998 – der er gået nogle måneder. Men der er arbejdet videre i mellemtiden. Og som næsten alle ordførere også har noteret sig, er det en diskussion, som nu har en meget stærk rodfæstning i hele sektoren – på den enkelte institution, og hvor institutionerne mødes.

Ministeriet har haft kontakt med de enkelte uddannelsesområder, deres interessenter, for at høre deres reaktioner på redegørelsen. Og helt overordnet set: Der er ikke modstand mod redegørelsens grundlæggende tankegang. Tværtimod har redegørelsen sat gang i så mange initiativer i sektoren, at den nuværende opgave for os er at sikre, at der er rammer, at der er perspektiv på processen, frem for at vi går ind og styrer på detailniveauet.

Vi har haft møder om perspektiverne på det pædagogiske uddannelsesområde, det sociale uddannelsesområde og sundhedsuddannelsesområdet. Vi har besøgt ingeniørhøjskolerne for at høre om deres planer. Vi har talt med vore råd, vore udvalg og de centrale foreninger, og vi har arbejdet med selve begrebet: center for videregående uddannelse.

Og endelig har vi bedt evalueringscentret om at indsamle data og udarbejde en rapport om internationale erfaringer med strukturreformer, herunder selvfølgelig også, hvordan de er tilrettelagt, reaktionerne på og især effekten af, hvad strukturen så er blevet. Den rapport vil naturligvis indgå i de videre drøftelser.

Arbejdet har gjort det muligt at sige noget mere konkret om, hvad vi kan forestille os, og det vil jeg også gøre. Jeg synes, det vil være den mest passende måde at kommentere den meget store vilje, der har været blandt ordførerne til at fortsætte den proces, som er sat i gang, inden for nogle rammer og inden for en proces, som er baseret på frivillighed ud fra Tingets forventning.

Betegnelsen CVU – center for videregående uddannelse – er tænkt som et kvalitetsstempel, som en varemærke, og heri ligger, at der skal være visse betingelser opfyldt for at blive til et CVU; betingelser, der skal sikre kvaliteten. Men til gengæld skal der også være knyttet retsvirkninger til at være et CVU, for målet er at etablere en struktur, som vil være attraktiv for institutionerne. De foreløbige reaktioner i sektoren taler for, at det vil lykkes at opnå dette.

CVU'er skal fortrinsvis dannes gennem en organisatorisk samling af uddannelser i et center. Et fagligt eller professionsmæssigt fællesskab vil som udgangspunkt, efter min mening, give det bedste udgangspunkt for kvalitetsudvikling, og det vil også give mulighed for nogle synergieffekter, fordi de enkelte uddannelsers egen identitet og egen faglige styrke i samvirke med andre beslægtede uddannelser kan gøre, at man kan skabe mere udvikling, men også et bedre studiemiljø og en studiefaglighed for de studerende.

Derudover er udvikling af og samarbejde om efter- og videreuddannelse en helt central opgave, hvor man må sige, at der også er meget store tværgående behov i forhold til den faglige identitet, som den enkelte skaber sig i sin egen første uddannelse.

Et CVU kan f.eks. bestå af én eksisterende institution, som i sig selv opfylder betingelserne.

Den kan også bestå af flere institutioner ved en organisatorisk, juridisk sammenlægning, eller igen af en udskillelse af en del eller flere institutioner til et nyt fællesskab, som opfylder betingelserne.

Vi kan overveje at stille kvantitative kriterier for et center for videregående uddannelse, f.eks. med et minimum af uddannelsespladser eller fagområder eller efter videreuddannelsesaktiviteter, men kvantitative kriterier bør under alle omstændigheder kun bruges, hvis de giver udtryk for og underordnes kvalitative kriterier.

Initiativ til at oprette et CVU kan både komme fra sektoren selv, det kan også komme fra Undervisningsministeriet.

Jeg synes også, at de bemærkninger, som er kommet i dag, netop bakker op om den proces, som redegørelsen lægger op til, nemlig i forhold til den forventning, vi har om kvalitet og om samarbejde; dér må processen være båret af en frivillighed og et ønske om at opfylde de forventninger om højere kvalitet, bedre faglige miljøer og bedre studiemuligheder for de studerende.

CVU-dannelsen både vil og skal indebære forandringer. Det centrale i forandringsprocessen har vi i redegørelsen beskrevet som omstilling fra uddannelsesinstitution til videnscenter, og det er ikke tanken bare at lægge ting sammen, det er ikke tanken at fusionere noget for fusionens skyld. Det er tanken, at der skal skabes noget nyt, og det nye må være den måde, som institutionerne kan se, at man kan tilrettelægge tingene på for at lave noget, som er stadig bedre.

Det kan være nye måder at indgå i samarbejde med professionen, det lokale arbejdsmarked, det regionale fællesskab på, og det kan være nye måder at inddrage de studerende på. Det vil være en central opgave for ledelsen af et CVU at prioritere ressourcerne mellem de mange typer af opgaver, som kan udvikle fagene og institutionen. Efter min mening dog under forudsætning af, at man er tro mod målsætningen om et regionalt net af uddannelser.

Et CVU skal også forskningstilknyttes. Det betyder, at det vil være en central opgave for et CVU at skabe en fast samarbejdsstruktur til relevante forskningsmiljøer. Man kan forestille sig mange måder en sådan tilknytning kan tilrettelægges på, og i sidste ende vil det jo være afhængigt af, hvor interesseret forskningsverden er i at komme i dialog med den koncentration af professionsbaseret viden, som vil blive

CVU'ets kendetegn. Som minimum, eller i hvert fald som en begyndelse, må det overvejes, om CVU'erne skal have særlige økonomiske midler stillet til rådighed, således at de får adgang til at rekvirere særlig forskningsbistand.

Da udviklingsbaseret er et af CVU'ets kendetegn, må der være adgang til at disponere over særskilte udviklingsmidler, og det kan jo være en af de ting, som gør, at man bliver enige om at indgå i et CVU. Det kan f.eks. være midler til at samarbejde med andre CVU'er, med universiteter, med sektorforskningsinstitutioner om at udvikle professionen og udvikle uddannelsen. Det kan også være midler, som kan sikre en systematisk efter- og videreuddannelse af de lærerkræfter, som vil være tilknyttet CVU'et.

Vi har haft sonderinger på flere forskellige områder. Det gælder det pædagogiske uddannelsesområde, som flere har været inde på, det gælder ingeniørområdet, det gælder området for de korte videregående uddannelser, sundhedsområdet og det sociale område.

Jeg vil give de fem områder nogle ord med på vejen, så man har en fornemmelse af, hvordan processen er, og hvor det bærer henad.

Der har været en møderække med alle dem, der har interesser på det pædagogiske uddannelsesområde. Den møderække har været gennemført under en overskrift, som handlede om som det ene mål at sikre en stadig bedre efter- og videreuddannelse for lærere, pædagoger og undervisere, som det andet mål at få en større forskning i: Hvad sker der, når man uddanner sig? Hvad er en læreproces? Hvordan kan vi sikre, at de ting, vi gør, udvikler sig? Hvordan kan vi få stadig flere metoder også i forhold til at benytte informations- og kommunikationsteknologi?

Der er lavet et oplæg til en struktur på det område, hvis nogle af ordførerne ikke har fået det, skal jeg beklage det og sørge for, at det sker. Oplægget er sendt ud til en høring hos interessenterne, og der er ikke taget stilling til det, men jeg håber, at vi i fællesskab kan finde en struktur, som kan opfylde de to målsætninger, nemlig at vi får forsket mere i, hvad det er, vi foretager os, når vi uddanner os, og at vi også sikrer, at den forskning giver sig udslag i en stadig bedre efter- og videreuddannelse af de mennesker, som skal lære fra sig.

Oplægget skitserer, som det også er blevet sagt, et forløb, hvor der oprettes en 4-6 regioner, regionale centre for videregående uddan-

nelse, med ansvar for videre- og efteruddannelse af lærere og pædagoger. Opgaven skulle løses i tæt samarbejde med lærer- og pædagogseminarier, men om det er den helt rigtige måde, som der jo også er kommet bemærkninger til i dag, eller om vi kan finde andre former, vil jeg lade stå åbent, også i forhold til den høringsrunde og de svar, som kommer tilbage. Jeg synes, det er helt afgørende, at vi tager sektorens meget positive medspil ind i billedet.

Samtidig er det jo tanken, at der etableres en ny højere læreanstalt, et pædagogisk universitet, som kan løfte den pædagogiske forskning i højere grad, end den bliver i dag, ikke for at centralisere den, men for at sørge for, at vi ikke får for mange spredte miljøer, som ikke har kræfter nok til en forskning, der rent faktisk skal udnytte det kolossale potentiale, vi har i Danmark på basis af vores meget lange uddannelsestradition, på basis af vores meget høje prioritering af uddannelsen.

En sådan højere læreanstalt vil naturligvis også skulle udbyde ph.d.-kandidat- og masteruddannelser i tilknytning hertil. Dermed bidrages til, at områdets forskningstilknudning sikres, og der bidrages også til, at vi får mere forskning på feltet.

Et andet meget interessant forslag, som vi er begyndt at undersøge mulighederne for at virkeliggøre, er ideen om et laboratorium for læring inden for det danske område, det, der hedder Learning lab Denmark. Og ideen er jo, at man også knytter en forbindelse til de andre steder, hvor man lærer, nemlig via arbejdslivet, via de mest progressive virksomheder, som jo også inddrager det at lære og læreprocesser som en del af deres virksomhedsfelt.

Hvis vi i tilknytning til dette kan få et samlet løft af den måde, vi forholder os til uddannelse på, de metoder, vi bruger, sådan at uddannelse bliver en mulighed for stadig flere, så mener jeg, vi er kommet langt, og så mener jeg, vi kan være vores ambitioner bekendt.

Med hensyn til ingeniørområdet er det afgørende at sikre, at alle tilbageværende ingeniørhøjskoler bliver stærke institutioner uden for universitetssektoren. Ønsket om at bevare diplomingeniøruddannelsen som selvstændig afrundet uddannelse taler herfor, og besøgsrunden har også peget i samme retning.

Det er min vurdering, at det vil være en god model på det område at etablere CVU'ere med ingeniørhøjskoler som umiddelbart grundlag, men med mulighed for at inddrage mellemlan-

ge videregående merkantile uddannelser og måske i visse tilfælde også korte videregående uddannelser på dette område.

På området for korte videregående uddannelser består kunsten jo i at skabe uddannelsesmiljøer, som er attraktive, samtidig med at vi bevarer det landsdækkende udbud. Konsekvensen både af institutionsredegørelsen og KVVU-reformens mål vil være, at antallet af institutioner med et udbud af KVVU-uddannelser vil være lavere end de ca. 70, der er i dag.

Også inden for dette område kan der tænkes flere institutionsmodeller.

En model kan være en samling af en eller flere erhvervsskoler, som kan godkendes til udbud af KVVU-uddannelser. Vi kunne kalde dem akademier. De kan så tilbyde at få lagt undervisningen ved en anden erhvervsskole. En anden model kan være at etablere centre for videregående uddannelse, som ud over at udbyde mellemlange uddannelser også udbyder korte videregående uddannelser.

Valget mellem, hvordan vi organiserer os på det område, må afhænge af, hvordan de regionale fagområder og uddannelsesniveauer kan sammensættes, så der opstår attraktive og stærke uddannelsesmiljøer.

Erhvervsskolerne vil være naturlige løsninger i regioner, hvor der er stærke KVVU-miljøer. Her kan tages udgangspunkt i uddannelsens miljø, i fagområder, hvor sammenhængen mellem det adgangsgivende niveau på erhvervsskolerne er helt centralt at bevare.

Et CVU kan være løsningen i nogle regioner, hvor f.eks. KVVU-uddannelserne i sig selv ikke kan bære et akademi, men det forudsætter for mig at se, at der er et slægtskab mellem de korte og de mellemlange videregående uddannelser, som skal indgå i CVU'et, ellers tror jeg ikke, at det bliver stærkt nok. Sådan et CVU kan f.eks. være konstruktørniveauet, informations- og kommunikationsområdet, og der kan naturligvis også udvikles nye KVVU'er i et CVU-miljø.

Sundhedsuddannelsesområdet har været nævnt af flere, bl.a. fordi der er den strukturelle forskel mellem sygeplejerske- og radiografuddannelsen og de øvrige uddannelser på områder, nemlig at de to førstnævnte er amtslige. For mig at se er det helt afgørende, at vi fokuserer på, hvordan vi kan styrke samarbejdet mellem de forskellige uddannelser frem for at begive os ud i en diskussion af, om det nu skal være i det ene eller det andet regi. Som også hr. Hans Peter Baadsgaard noterede sig, er det en dis-

kussion, som bl.a. føres i regi af opgavekommissionen.

Jeg har forstået på amterne, at der vil være en positiv opbakning til, at der bliver lavet den type af samarbejder, og at centerdannelserne og de problemer, der må opstå af, at der er flere ejere, må løses af ejerne, sådan at uddannelserne kan udvikle sig sammen, og sådan at der kan blive en synergi mellem den faglighed, som de forskellige uddannelser besidder.

De sociale højskoler har en bred og aktiv profil, og efter de sidste års meget kraftige vækst i optagelsen af studerende har de også en størrelse, som gør det muligt at udvikle efter- og videreuddannelse og løse opgaver med at få lagt undervisning uden for egen region.

På højskolerne indgår allerede i dag et bredt netværk med meget forskellige samarbejdspartnere. Der samarbejdes med Aalborg Universitet og med andre for at lave forskellige overbygningsuddannelser. Den type af institutioner medtænkes af mange, og det er jo klart, at det ikke vil være givet, hvordan det bliver.

En af de ting, som jeg ikke har givet mange ord, er spørgsmålet om bachelorer, og hvordan forholdet vil være mellem en universitetsbachelor og en professionsbachelor. Det er noget, som vi kommer tilbage til i forbindelse med drøftelse af den meritredegørelse, som kommer senere.

Jeg håber, at de meget positive tilkendegivelser, som er kommet i dag, vil give os mulighed for at etablere professionsbachelorer, når vi har afklaret, hvad det indholdsmæssigt kræver i forhold til de nuværende uddannelser, og hvilke muligheder der skal være for videregående uddannelser oven på en sådan bachelor. For jeg mener, at det er afgørende, at vi ved, hvad vi har med at gøre, før vi hæfter et BA bag ved læreruddannelsen eller sygeplejerskeuddannelsen.

Jeg synes, at institutionerne, som har lyttet til debatten i dag, og jeg, som har lyttet til debatten i dag, i fællesskab kan være meget opmun- tret af viljen til at lade processen være baseret på frivillighed og også viljen til at lade mange forskellige modeller sameksistere, fordi man dermed tager udgangspunkt i vores historie og vores struktur i stedet for et udgangspunkt om, at der må være orden i sagerne. Orden er ikke nødvendigvis den bedste bedste grobund for en høj kvalitet i uddannelserne og for de mange forskellige muligheder, som bør være gældende for vores studerende.

(Kort bemærkning).

Christine Antorini (SF):

Jeg vil gerne spørge ministeren lidt mere om professionsbacheloren. Der er jo ikke nogen tvivl om, at det bliver en af de helt centrale diskussioner omkring sammenhængene og perspektivet i livslang uddannelse.

Skal det forstås sådan, at når man har haft indholdsdrøftelsen af de forskellige mellemlange videregående uddannelser, så ønsker ministeren, at professionsbacheloren bliver en mulighed som endemål på baggrund af de her drøftelser, eller er det stadig væk åbent, om man overhovedet vil have en professionsbachelor i sidste ende?

Jeg har forstået, at ministeren tilsluttede sig en række EU-lande, som ønsker at tilpasse deres uddannelsessystemer efter det angelsaksiske system, hvor der faktisk eksisterer en professionsbachelor. Er det også udtryk for, at det er endemålet? Hvis det er det, vil jeg bare sige, at det er vi meget glade for i SF, for det synes vi er utrolig centralt for de her drøftelser.

Jeg vil også spørge ministeren, hvad argumentationen er for, at man vælger at udskyde beslutningen om sundhedsuddannelsernes placering. Jeg kan forstå, at man mener, at det må opgavekommissionen tage sig af. Men jeg vil gerne høre, hvad ministerens holdning er til det, om man vil arbejde for i forbindelse med opgavekommissionen, at sundhedsuddannelserne ligesom de øvrige mellemlange videregående uddannelser bliver placeret i statens regi.

Endelig vil jeg spørge ministeren, om man har inddraget universiteterne i drøftelserne om Danmarks Pædagogiske Universitet, og hvordan man sikrer sig, at de pædagogiske felter, de arbejder med, bliver inddraget fremover.

Undervisningsministeren (Margrethe Vestager):

Jeg tror, det er et spørgsmål om nuancer og meget et spørgsmål om proces i forhold til professionsbachelorerne. Jeg tror, det er et meget afgørende skridt at tage i forhold til at sikre kvaliteten på de mellemlange videregående uddannelser, at man på den måde opgraderer dem og giver dem mulighed for et videre uddannelsesperspektiv.

Jeg vil meget gerne have, at vi får en professionsbachelor. Jeg synes, det er helt afgørende, at vi går til værks uddannelse for uddannelse og ser, hvad den nuværende uddannelse skal

tilføres, hvad der skal bygges ovenpå, før vi vil kalde det for en bachelor, og at vi også gør os klart, hvilke overbygningsuddannelser en sådan bachelor skal give adgang til.

Jeg tror ikke, vi gør nogen en tjeneste ved at sige: Jamen af hensyn til vores internationale færden må vi have sådan en titel. Det er et vægtigt argument, men det er kun et delargument. Der skal også være en indholdsmæssig vurdering af, hvad en bachelor er, og hvad den kan bruges til, før vi skal begive os ind i at give nye titler.

Jeg håber, at det også kan blive en lejlighed til at genoplive diskussionen om bachelorer i universitetsregi, for jeg tror, at nogle af de bacheloruddannelser, vi har dér, stadig væk godt kunne trænge til et kærligt gennemblik i forhold til, at de egentlig kommer til at være bacheloruddannelser.

I forhold til sundhedsuddannelserne arbejder vi jo på en reform af de uddannelser i øjeblikket. Der har været forskellige udspil i forhold til den måde, som de fungerer på i øjeblikket, og det indgår også i drøftelsen.

Jeg synes, at vi lige pludselig har mange bolde i luften, hvis vi både vil se på reform, på samarbejde uddannelserne imellem og så også vil begynde at flytte dem. Det bliver lige pludselig tre strukturdiskussioner oven på hinanden, og risikoen er, at der ikke sker noget, eller at uddannelsernes indhold bliver det, der ofres i processen.

Forskningsministeren (Jan Trøjborg):

Jeg føler anledning til at komme med et par enkelte forholdsvis korte bemærkninger.

Det skal først og fremmest være en tak for en positiv forhandling her i Folketingssalen om regeringens redegørelse. Jeg synes, at regeringen kan være tilfreds med en meget positiv modtagelse af redegørelsen.

Det er klart, at debatten i dag ikke er så dramatisk intens, som den var for 10 år siden. Fru Elisabeth Arnold beskrev i dag den intensitet, hvormed debatten om seminarielukninger skred over Folketingets scene for 10 år siden. Men sådan er det jo ofte, når debatten må handle mere om indhold end om form.

Jeg skal komme med et par enkelte bemærkninger, der handler om et forsøg på kommentarer til den debat, der har været om universiteterne rolle, i forhold til den gode debat om indhold. Jeg synes, det er vigtigt at understrege, at universiteterne har en stærk rolle at spille i

forhold til de ønsker, der har været fra mange ordførere i dag, når det gælder en fornuftig forskningstilknytning mellem universitetsmiljøerne, de korte og de mellemlange videregående uddannelsesinstitutioner.

Universiteterne har også en meget stærk rolle at spille som samarbejdspartner, ikke alene når det gælder forskning, uddannelse, men selvfølgelig også når det gælder det meget vigtige, nemlig at man ikke ender i en blindgyde, men tværtimod at man uddannelsesmæssigt – uanset om man har afsluttet en kort videregående eller en mellemlang videregående uddannelse – har mulighed for at opkvalificere sig selv.

Her står der en stor opgave forude for universiteterne: at være mere smidige, være mere målrettede til at tage den udfordring op. Som undervisningsministeren siger, bliver meritdiskussionen naturligvis den interessante indholdsmæssigt.

Jeg skal yderligere sige, at vi i dag i Forskningsministeriet har udsendt til høring et forslag til en revision af universitetsloven, der indeholder et element, der hedder udviklingskontrakter. Vi debatterede det noget i dag og meget mere, end da vi havde den forsknings- og universitetspolitiske redegørelse til diskussion. Jeg var glad for den positive tilbagemelding, også for de positive tilkendegivelser, der har været i dag.

For det andet handler det om at øge studenterindflydelsen.

For det tredje handler det nok så meget om samarbejde, naturligvis samarbejde med andre uddannelsesinstitutioner, universiteter, mellemlange videregående uddannelser, men det er også et forsøg på at skitsere bedre muligheder for også i fremtiden at etablere fornuftige samarbejder som dem, vi stifter bekendtskab med i virkelighedens verden som f.eks. det forhandlingsforløb, der i øjeblikket foregår mellem KVL på den ene side og Forskningscenter for Skov & Landskab på den anden side med henblik på at skabe et stærkere miljø.

DTU og Aalborg Universitet har fusioneret med flere diplomingeniørhøjskoler som eksempel; Syddansk Universitet er et andet eksempel.

Jeg skal også for god ordens skyld nævne, at der i øjeblikket diskuteres samlokalisering, og et af de gode eksempler, man kan fremdrage med henblik på diskussionen om form og indhold, er et samarbejde mellem de geologiske undersøgelser for henholdsvis Grønland og Danmark og det geologiske institut på KU, der

har samlokaliseret sig selv med henblik på at skabe et stærkere fagligt miljø.

Så vil jeg sige til fru Tove Videbæk, at i forbindelse med forskning, der foretages i forbindelse med oprettelse og idrifttagning af IT-højskolen i hovedstaden, vil det selvfølgelig også være således, at vi vil lægge umådelig meget vægt på den almene videnskabelige udvikling. Den frie forskning skal naturligvis også være helt essentiel, når det gælder forskningen på IT-højskolen.

Lad mig så slutte med en kommentar til hr. Søren Kolstrup:

Jeg var til årsfest på Roskilde Universitetscenter for ikke så længe siden, og da lagde jeg mærke til Roskilde Universitetscenters logo, der hedder noget i retning af: In flucto vita, in tranquillo mors. Oversat betyder det – jeg har fået nogen til at hjælpe mig, skal jeg straks tilstå – noget i retning af: I livet bevægelse, i døden stilstand.

Jeg er meget bekymret for, at hr. Søren Kolstrup er døden nær. Der må ikke tænkes noget nyt, sagde hr. Søren Kolstrup stort set i sine taler. Det er i forkortet udgave: DPU, Danmarks Pædagogiske Universitet. Den er helt gal med fusionen af Syddansk Universitet – stærke lidelser, uhadada. Hvad med studenterindflydelsen?

Man får det indtryk, at jo længere man kommer ud på fløjene i dansk politik, jo mere forandringsmodstand er der, jo mere bekymrethed er der for enhver form for diskussion af nye former, nye samarbejdsformer, af nyt indhold. Og jeg er bekymret for, at jeg må konkludere, at mit indtryk af den del af debatten, som hr. Søren Kolstrup har bidraget med i dag, er, at jeg må ende med at måtte sætte lighedstegn mellem hr. Kolstrup og stilstand.

Søren Kolstrup (EL):

Jeg kan meddele forskningsministeren, at jeg har en anden vurdering af min egen politiske rolle, men lad det ligge.

Undervisningsministeren talte om forskningsbistand til CVU'erne, og det synes jeg jo selvfølgelig lyder meget rimeligt og godt. Men en lang række høringssvar eller i hvert fald nogle høringssvar har indskærpet, at forudsætningen for en god sammenlægning og en god opbygning af CVU i virkeligheden er, at der tilføres de eksisterende institutioner flere ressourcer til efteruddannelse af lærerne, altså en større kompetenceudvikling og overhovedet et løft for

de eksisterende institutioner. Altså jeg læser nogle af høringssvarene således, at hvis man sætter to forkrøblede institutioner sammen, er der en fare for, at man ikke kan bevare deres oprindelighed.

Om mit spørgsmål lyder så: Når vi f.eks. hører fra Ingeniørforeningen i Danmark, at den peger på, at det, det gælder om her og nu, er at give et løft til de svage institutioner, er ministeren så indstillet på at følge den tankegang op og sige: Inden vi får CVU, inden vi får sammenlægning, hvadenten den er frivillig eller ikke frivillig, så gælder det om et løft her og nu i kompetenceudviklingen for de eksisterende institutioners lærere?

Undervisningsministeren (Margrethe Vestager):

Det er hovedtanken, at skulle der være forkrøblede institutioner – og så vidt vil jeg nu ikke gå for at betegne nogen af institutionerne og slet ikke de mange lærerkræfter og ledelser, som er gået positivt ind i de her drøftelser – vil det være min indstilling, at vi prioriterer sådan, at de steder, hvor man trænger til et løft i form af efter- og videreuddannelse af lærerkræfterne, sker det samtidig med, at man begynder at samarbejde med andre institutioner, sådan at den øgede kompetence, den øgede viden, kan udfoldes i et større fagligt fællesskab mellem kolleger fra andre, lignende uddannelser og uddannelsesfamilier eller inden for den samme uddannelse, bare udøvet fysisk et andet sted.

Jeg håber meget, at disse stadig større faglige fællesskaber og den faglige udveksling, der forhåbentlig vil kunne komme ud af det, dels selvfølgelig kan støtte uddannelserne, dels i sig selv kan give et løft til udvikling af forskningsarbejdet. Jeg håber meget, at vi kan få stor hjælp af informations- og kommunikationsteknologi til, at dette kan lade sig gøre, sådan at vi netop kan fastholde den fysisk decentrale uddannelsesinstitution til gavn både for de studerende og for lokalsamfundet.

Men jeg mener, at der må være en samtidighed i processen, at vi arbejder hen imod etablering af centre for videregående uddannelser, og at vi i den proces også ser på, hvad der skal til i form af efter- og videreuddannelse for de nuværende lærerkræfter.

Hermed sluttede forhandlingen.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af lovforslag nr. L 164: Forslag til lov om etablering og fælles udnyttelse af master til radiokommunikationsformål m.v.

Af forskningsministeren (Jan Trøjborg).
(Fremsat 21/1 99).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Ole Hækkerup (S):

L 164 er en del af aftalen om liberaliseringen af telesektoren og dermed en fortsættelse af målsætningen om fri konkurrence inden for sektoren. Samtidig fastslår regeringen, at forbruger- og miljømæssige hensyn skal fastholdes.

For Socialdemokratiet er det afgørende, at vi beskytter forbrugernes interesser, simpelt hen fordi markedet ikke alene er i stand til at garantere forbrugerne ordentlige forhold. Vi skal fastlægge klare regler for, hvordan markedet skal fungere, så vi sikrer, at den enkelte ikke løbes over ende af markedskræfterne.

Det er ikke alene forbrugerne, der skal have en afgørende plads, hensynet til miljøet er mindst lige så vigtigt. I tilrettelæggelsen af telepolitikken skal hensynet til miljøet derfor have en afgørende placering. Vi ønsker et Danmark, der er rent og sundt at leve i, hvor langsigtede interesser i mennesker, natur og æstetik er vigtigere end kortsynede økonomiske interesser. Derfor skal økonomisk fremgang kombineres med forbedringer af miljøet.

Denne del af telelovpakken er et godt eksempel på, at regeringen tager de afgørende og nødvendige hensyn til miljøet og til naturen og indtrykkene af naturen i Danmark. Ved at minimere antallet af master i landskabet mest muligt reducerer vi de eventuelle skadevirkninger på æstetikken i naturoplevelsen mærkbart, specielt fordi alle nye master skal placeres og udformes, så de ikke forstyrrer oplevelsen af det danske landskab.

Endelig skal jeg sige, at hr. Ebbe Kalnæs fra CD har meddelt, at de har givet tilsagn om at støtte forslaget, men at han desværre ikke kan være her lige i dag, og sige, at fru Elisabeth Arnold på Det Radikale Venstres vegne også har givet tilsagn om at støtte forslaget.